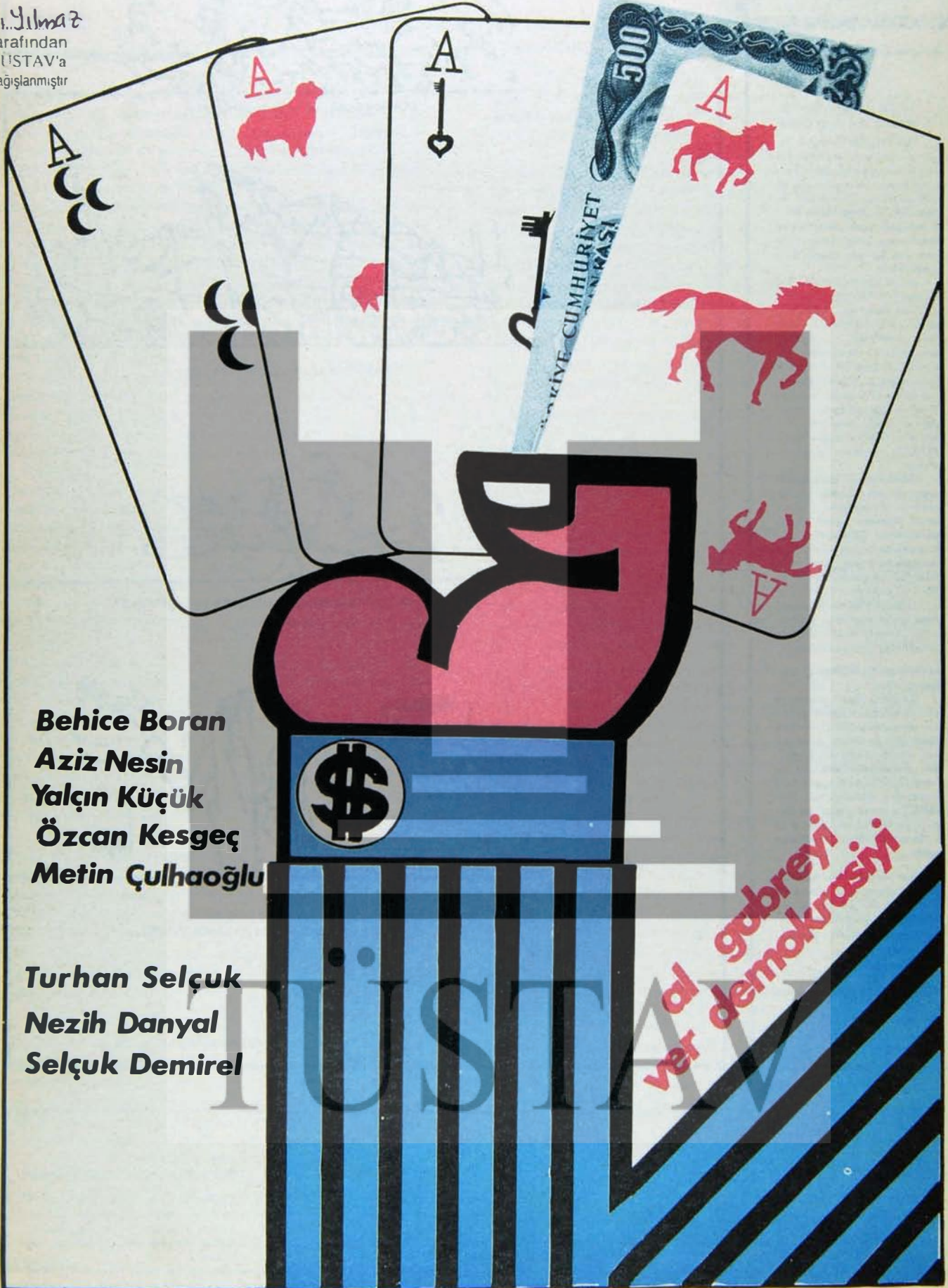

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASI HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI: 2-22 NISAN 1975- 5 TL.

Ç. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

Behice Boran
Aziz Nesin
Yalçın Küçük
Özcan Kesgeç
Metin Çulhaoğlu

Turhan Selçuk
Nezih Danyal
Selçuk Demirel

**al gabreyi
ver demokrasini**

**YOROYOŞ'DEN
YOROYOŞ'E**

ÖZÜR

**YA DA OKURLARIMIZA
ZORUNLU BİR AÇIKLAMA**

YÜRÜYÜŞ'ün ilk sayısı bir çok okurumuzun, dostlarımızın eleştirilerine hedef oldu. Derginin baskısı ve yapılan çeşitli dikkatsizlikler oldukça sert eleştirildi. Bu eleştirilerin haklı olduğunu hemen belirtmek ve hatalarımızı kabul etmek zorundayız. Sorumluluğumuz bunu gerektiriyor.

Ancak bizi sevindiren, hiç kimsenin YÜRÜYÜŞ'ü içerik açısından yermemesi. YÜRÜYÜŞ sermayeyi hedef alan bir dergi. Kısır polemikleri, çekışmeleri amaçlamıyor. Okurlarımız bu niteliğiyle Dergi'nin içeriğini beğenmişlerdi. Fakat haklı olarak da Dergi'yi rahat okumak, okurken silik yazılarla mücadele etmek istiyorlardı. Bunun eksikliklerine karşın YÜRÜYÜŞ'e gösterilen ilgi yadsınamaz.

Okurlarımıza duyduğumuz saygı, sorumluluğumuz bütün eksiklik ve kusurlarımızı bütünüyle mazeretsiz kabul etmeyi gerektiriyor. Baanın alanaklarının bizi bu durumda bırakması, bizim bu olanaklara güvenmiş olmamız haklı çıkartmıyor.

YÜRÜYÜŞ'ün her sayısında daha iyisini yapmaya çalışacağız. Okurlarımızın eleştirilerinin bize yardımcı olacağını bilincindeyiz. Bundan kuşku yok.

Dergi'nin bazı çevrelerce yüksek bulunan fiyatına gelince, a konuda başka bir çözüm olmadığını belirtmek zorundayız. Ancak okurlarımız bugünden görülebildiği kadarıyla ilerlerde hiçbir fiyat artışının olmayacağını bilmelidirler. YÜRÜYÜŞ'e abone olmak hem Dergi'yi güçlendirecek, hem de okurlarımıza kalaylıklar sağlayacaktır.

Tüm yanlışlarımızı düzeltme alacağı yok. Ancak sayın Turhan SELÇUK'un birinci sayımızda yayınlanan karikatürünün alt yazısını düzelterek verebiliyoruz.

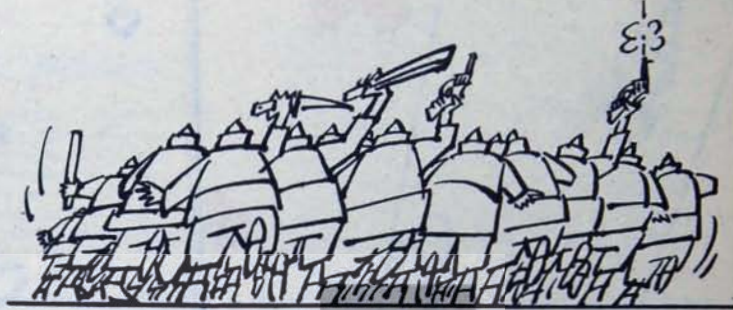
Saygılarımızla.

Karikatürün alt yazısı şöyleydi:

"Maneviyata, maddiyattan daha çok önem veriyor.." (Erbakan)

"KOMANDOLAR YURLARA SALDIRDILAR."

"KOMANDOLAR ÜNİVERSİTEYİ BASTILAR."

. Çalıştığımız mat-

"GENÇLERİ ÖLDÜRÜP KAÇAN KOMANDOLAR BULUNAMIYOR."

BAŞBUĞ- KOMANDOLARIN GÜVENLİK KUVVETLERİNE YARDIMCI OLMALARI NİYE HOŞ GÖRÜLMÜYOR?..

YÜRÜYÜŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

ADRES:
Kanur Sakak 15/8
Yenişehir-ANKARA

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200,- TL.
6 Aylık: 100,- TL.
Dış ülkelere abane bedeli iki katıdır.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak Renkli : 7.500,- TL.
Arka Kapak Siyah-Beyaz : 6.000,- TL.
İç sayfalarda sütun santimi : 20,- TL.
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirilmiştir.

Dizgi: 7 GÜN IBM Tesisleri
Baskı: Veb Ofset İleri Matbaacılık A.Ş.
Bursa Tesisleri
Dağıtım: Hürriyet Gazete Dağıtım A.Ş.
Telefon: 28 50 20-İstanbul
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

behice boran

sağ'ın bölünmüşlüğü ve birliği

Dört partinin birleşmesi ve bağımsızların eklenmesiyle ancak dört ayluk bir fazlalık sağlayabilen Demirel hükümeti için "İstikrarlı bir hükümet olabilir mi?" diye soruluyor. Oysa şöyle bir soru da sorulabilir ve sanıyoruz, sorunun daha önemli bir yanına dokunulmuş olur: "Oy farkı daha büyük olsaydı bile, Demirel hükümeti istikrarlı olabilir mi?"

Aslında soru bu yeni hükümeti aşıyor. İstikrarlı hükümet sorunu, Türkiye'de genel olarak burjuva iktidarının gelip dayandığı noktaya ilişkindir. Görebildiğimiz kadarıyla Türkiye, Batı'da bir çok ülke gibi, bundan böyle istikrarsız, güçsüz hükümetler dönemine girmiştir. Nedeni, toplumsal yapıdadır. Ekonomik ve sosyal sorunlara artık kapitalizm çerçevesinde ve burjuva iktidarlarının geçerli ve sürekli çözüm getirilememektedir. Türkiye gibi geri ve kapitalist yoldan kalkınma uğraşında bir ülkede sorunları çözebilmek bütünü olanaksız. Geri ve dışa bağımlı kapitalizmin yarattığı sorunlar gittikçe büyüyor ve büyüyecek; dar boğazlar daha da daralıyor ve daralacak. En genel deyimle, üretim güçleriyle üretim ilişkileri çelişkisi keskinleşiyor. Ve bunun sonucu, işçi sınıfının ve halk kitlelerinin mücadelesi hızlanıyor, yayılıyor. İstikrarsız hükümetlerin birinci nedeni bu.

Sermaye sınıfları arasındaki çekişme ve sürtüşmeleri ve bunun politika alanındaki yansıma ve belirtilerini daha birinci Emrim hükümetinin oluşturulması sırasında Türkiye İşçi Partisi dile getirmişti. O zamandan beri de basında bu olgu ve yarattığı "iktidar başlığı" üzerinde yazılar çıktı.

Sermaye sınıfları arasındaki bu çekişmeli ve sürtüşmeli durum sürüp gidiyor. Bunun için M.C. hükümeti bu denli zor kuruldu ve bunun için de istikrarlı ve sürekli olabilmesi kuşku'dur. Bu iki.

Ne var ki, öyle de, böyle de olsa; istikrarsız, geçici olacak ve erken seçime gidecek gibi görünse de, sonunda sağ kanat bir hükümet oluşturdu. "Dört ayluk bir fark!" deyip küçümsemek olmaz. M.C.'nin oluşturulması son ayların üzerinde dikkatle durulması gereken bir olaydır. Bunu, dört parti yöneticilerinin sıkışınca akıllarına gelen, sırf iktidar koltuğuna oturabilmek kişisel hırsıyla oluşturdukları bir durum gibi görmek yanlıştır. Bu, onlara telkin edilmiştir, istenmiştir bu onlardan. Kimler mi istenmiştir? Tahmini zor değil:

1) Büyük sermaye çevreleri. İzmir ve Adana sermayesinin direttiği, İstanbul'un karşı çıktığı şimdiden açıklandı. AP büyük sermayenin partisi olma niteliğini esasında sürdürüyor. Demirel kendisi bu kesimle doğrudan ilişkiler içinde. MSP de, aslında, "doğucu, dinci kitleler" in değil, büyük sermayenin bir kesiminin partisidir. Yığınlar, oy tabanını oluşturmak için ve sol'a karşı şiddet hareketlerinin manivelası olarak kullanılıyor ve kullanılacak isteniyor.

2) Oniki Mart dönemi uygulamalarından, şimdi de TÖB-DER toplantıları baskın ve terörden ve komando saldırılarından sorumlu olan örtülü güçler. Saldırıcılığını ve şiddetini gittikçe artıran komando hareketlerinin esas sorumlusu olarak MHP'yi görmek bir yanlıgı olur. MHP, arka plandaki güçlerin yüzeydeki yasal paravanası ve aracısıdır.

3) Kapitalizmin, dünyanın üçte birini sosyalizme kaptırarak daralmış olan alanının daha da daralmasını ve bu arada Türkiye'nin sol'a kaymasını önlemeye kararlı Amerika. Bu sonuncu

güç, ikili anlaşmalarla Amerikan üsleri ve Kıbrıs sorunlarının kendince uygun sonuçlara daha kolay bağlanabilmesi için de M.C. hükümetini yeğ tutar.

CHP'nin sol'a, AP'nin de sağ'a duvar çekmesi ve bu iki duvar arasında "İki büyük parti"nin ülkeyi nöbetleşe yönetmesi umut ve hayali de ("Ortanın Solu" kitabında Ecevit'in önerisi de budur) bir daha diriltilememek üzere iflâs etmiştir. Batı'nın çok partili parlamenter rejimleri niteliğinde ve kapsamında bir demokrasiyi hiç bir zaman benimsememiş olan Türkiye burjuvazisi, Cumhuriyet'in kuruluşundan beri sol'a karşı kalın, dayanıklı bir duvar çekme çabasındadır. Burjuvazi, lüğünün ve ülkenin sol'a, sosyalizme kayma potansiyelinin her zaman bilincinde, en azından sezisinde, olmuştur. Sol'a set çeken duvarda, 1961 sonrasında, giderek bir yarıлма durumuna gelen bir çatlama olmuştur. 1961-1971 dönemi boyunca burjuvazi

ve iktidarları bu duruma çareler aramışlardır. 1971 sonrasında yarığı kapatıp çatlağı yapıştırmak uğraşları yoğunlaşmış ve sertleşmiştir. Burjuvazi bu işi, eski tek parti rejimine dönmeden, çok partili parlamenter bir görünüm içinde başarmak istiyor. Ama sıkışınca, açık askerî bir diktatörlüğe baş vurmaya da dene-yebilir.

AP, 1971 öncesinden daha geri, daha "sağcı" bir çizgidedir. Demirel, kısıtlı demokratik hak ve özgürlükleri tüm ortadan kaldırma niyetini açığa vuran "komünizmle mücadele" deyimini dilinden düşürmez oldu. Eskiden böyle konuşmazdı. AP, MSP ve MHP arasındaki ayrımlar kesin ve derin değildir. "Komünizmle mücadele", Mukaddesatçılık ve Irkçılık arasında uzlaşamayacak ne var? Burjuvazinin kendi içindeki sürtüşme ve çekişmelerin temel, uzlaşmaz çelişkiler olmadığını da unutmamak gerek. Şimdi burjuvazinin birbirinden ayrı görünen politik eğilimleri giderek bir potada eriyip kaynaşarak az çok ideolojik bir bütünleşmeye yönelebilir, veya biri öbürlerine egemen duruma gelebilir. Burjuvazinin böyle bir bütünleşmeye gidip açık teröre dayanan tom faşist bir diktatörlük oluşturmasının olanağı vardır, ama olasılığı yoktur. İç ve dış koşullar böyle bir diktatörlüğün tutunmasına elverişli değil.

Burjuvazi ülkeyi yönetmede ekonomik ve politik acze düşmüştür. Sorunlarla başa çıkamıyor, karşı sınıf ve kitlelerin direniş ve mücadeleleri gücünü yıpratıyor, kendisi bunalımlar içinde bocalayan emperyalist-kapitalist dünyadan da medet yok. Bu durum bir burjuva iktidar boşluğu yaratıyor ve burjuvazi bu boşluğu baskı ve şiddet yönetimini geliştirerek kapatmaya çalışıyor. Kapitalizmin diğer temel sınıfı olan işçi sınıfı ve onunla birlikte emekçi kitleler, gittikçe artan bir bilinç ve etkinlikle burjuvazinin baskıcı, faşizan uygulamalarına karşı mücadele vermekle birlikte, henüz iktidarı burjuvaziden alacak, iktidar boşluğunu böylece giderecek duruma gelmemişlerdir.

Toplumun objektif gelişmesi sol doğrultudadır, sosyalizmden yanadır. Bu objektif gelişmenin toplumsal subjektif gelişmeyle tamamlanması, işçi sınıfının, doğal müttefiki emekçi kitlelerle birlikte, iktidarı üstlenmeye tom yetenekli ve hazır hale gelmesi gerekmektedir. Bu da, işçi sınıfının kendi bağımsız politik örgütünün -partisinin- gelişip güçlenmesi, ve emekçi kitlelerin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde örgütlendirilip yönlendirilmesiyle olacaktır. Sosyalistlerin önündeki görev budur.

Ana çizgileriyle belirtmeye çalıştığımız bu tabloda CHP'nin yeri nedir? Bu başka bir yazımızın konusu olacaktır.

Geçtiğimiz haftanın içinde kamuyumda belki de en çok konu edilen söz şuydu:

"Hükümeti düşürmek için kumar borcu olmayan sekiz kişi lâzım!..."

Anlatımıyla olduğu kadar taşıdığı anlam itibarıyla de hayli ağır olan bu sözün sahibi CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'ti.

Ecevit, CHP ortak grubunun geçtiğimiz hafta Salı günkü toplantısında yaptığı konuşmada, kıl payı farklı güvençüoy alan Milliyetçi Cephe hükümetine karşı, partisinin izleyeceği politilleyi açıklarken, hükümetin dikten üstünde durduğuna dikkati çekiyordu. Hükümeti düşürmek için sekiz kişinin öyü yetip de artacaktı...

Ancak ifade sadece bu kadarlık bir anlamı kucaklarsa herkes Ecevit'in belli bir denge aritmetiğini kastettiğini hatırlayacaktı.

Oysa CHP Genel Başkanı bu sekiz kişinin niteliği üzerinde durarak öy saplamayı yapıyordu: "Kumar borcu olmayan sekiz kişi!..."

Doğrusu hiç kimese, CHP Genel Başkanının bu ifadesi altında yatan anlamı kavramada fazla güçlük çekmedi.

Milliyetçi Cephenin güvençüoy almaı için başkent siyasal kulislerinde çevrilen oyunların ve halka MC faturasını ödetmek için girilen komploların iç yüzünü kaba hatlarıyla duymayan kalma- mıştı. Bu nedenle Ecevit'in sözleri üzerinde "Acaba ne demek istiyor" diyen bile çıkmadı.

MACERANIN GERÇEK SORUMLUSU

Ecevit'in konuşmasında dikkati çeken bir başka önemli husus da, demokrasiye karşı kurulan Milliyetçi Cephe uygulamasından sorumlu olarak Başbakan ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in sorumlu tutulacağına ilişkin sözleriydi.

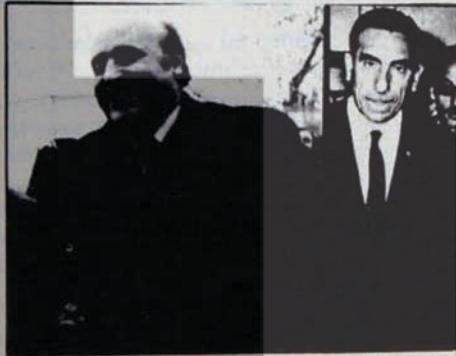
Ecevit "Kişi olarak ne Türkes ne de başka liderler değil, karşımızdaki sorumlu Demirel'dir" diyordu...

CHP Genel Başkanının öku tam hedefe saplamada gösterdiği isabet ister istemez kurmaylarının artık iyi

çalışmağa başladığını göstermektedir.

CHP Merkez yöneticileri, Milliyetçi Cephenin tezgahlanmaya bağlandığı ilk günlerden itibaren ısrarla Demirel'in taktik icabı "Olma-yacak duşya amin" dediğinde birleşiyorlar. Milliyetçi Cephe'nin hükümet olacak erçinliğe ulaşamayacağını belirtiyorlardı.

Bu görüşü taşıyanlar, asgarisinden "Demokratik" bir Demirel'in üç köşeli oyuncakla macerayı göze alamıyacağını söylüyorlardı. Bunlara göre, Milliyetçi Cephe hükümet olmasa bile Demirel'in kazançlı çıkacağını, muhtemel bir seçimde MSP, CGP ve MHP'ye karşı kozlar ele geçirdiğini ileri sürüyorlardı.

"Sorumlu"

"Maceracı"

DEMİREL'İN MİZANSENİ Gelişmeler bu görüşün yanlışlığını ortaya koydu. Demirel, büyük sermayenin bir kesimi adına pekala Demokrasi üstüne kumara oturabiliyordu. Milliyetçi Cephe'nin kıl payı farklı da olsa hükümeti kurmasından sonra yorumlar farklılaştı. Bir yoruma göre, Demirel hükümetin anti-demokratik girişimlerinde öne kükalları sürecek, uygulayacağı seçim ekonomisini kendisine male-dip CHP'ye "Hodri meydan" diyecekti. Yani Demirel perdenin önünde kalmaya bakacak, perdenin arkasında çevrilen oyunun sorumluluğundan kaçınacaktır...

Kargaları bile güldürecek

basitlikteki mizansen, perdenin arkasında boğdurulan demokrasinin son çığılında Demirel'in perdeyi açması ile devam etmekte ve elleri kanlı ortaklarına okuduğı "Haydi seçime!" tiradı ile son bulmaktadır!...

Ciddi bulunsun ya da bulmasın yorum budur. Doğrusu bu yorumun gerçek yanları da yok değil. Büyük sermayenin çekişen iki kanadından birinin 1975'ler Türkiye'sinde demokrasi adına hazırladığı mizansen beş aşığı on yukarı bundan farklı görünmüştür.

Görünür odur ki, CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit bu oyunu bozma için Demirel'in yakasını tuttu. "Şu veya bu lider değil sorumlu Demirel" dedi. Doğrusu kumar borcu-

nu demokrasiye ödetmeye kalkın kişinin bu kadarlık da bir sorumluluğı olmalı...

MC'NİN İLK HAFTASI

Cephe hükümetinin güvençüoy aldık tan sonra ilk haftayı umduğı kadar rahat geçiremediğı de bir gerçek. Güvençüoylamasındaki denge pamuk ipliğı ile sağlandı. Bunun izlerini geçtiğimiz hafta cephe liderlerinin demecle- rinde bulmak mümkündür.

Cephe liderlerinin ifadesi- lerini, niyetlerindeki keakni- liği yansıtıyor. Karşılardaki demokratik güçlerin ağırığı cephe liderlerine işlerin san- dıkları kadar kolay yürüme- yeceğini telkin etmiş benzi- yor.

DEMOKRASİYE KARŞILIK GÜBRE !...

Hemen hepsi gübre fiyat- larının indirimine sarılmış- lardır. Demokrasiye karşı gübre!... Tekelci büyük ser- mayenin demokrasiyle değış tokuş etmeğ çalışığı pake- tin içinden şimdilik bu çıkmış- tır. Sübvansiyon yoluyla, son çözümde farkı yine halka ödetilecek olan gübre indiri- minin tılsımına iyiden iyile inanılmaktadır. Tedbirin ar- dında yatan cinlik de, "Al de- mokrasiyi ver gübreyi" alış- vertişidir.

URFA'DAKİ SOYGUN

Alışveriş deynine, geçti- ğimiz hafta kamuyumda sözü edilen bir konu ön plana çıkmaktadır. Toprak reformu için pilot bölge seçilen Urfa- da olup bitenler ilginçtir. Konu bir bakıma güvençüoylamaı dökümü yönünden de güncellik kazanmıştır.

CHP Kocaeli Milletvekili İbrahim Akdoğan geçtiğimiz hafta içinde bir açıklama yap-arak Urfa'da kamulaştırıl- ması öngörülen 3 milyon 862 dön düooum arazının öugüne kadar ancak 140 bin dönümlük kısmının kamulaştırıldığıni açıkladı.

Kamulaştırma işlemleri- nin neden ağır aksak yürüdü- ğü sorusuna ilgililer henüz doyurucu bir cevap bulamadılar. Ancak olay, salt bü- rokrasinin yavaş işlediğı ce- vabıyla geçiştirilecek kadar basit değildir. Akdoğan'ın a- çıklamalarına göre, kamu- laştırma işlemlerinin gecik- tirilmesinin altında başka he- saplar yatıyor ve bu hesaplar milyarlarda ifadesini bul- yor.

Bilindiğı gibi kamulaştır- ma işlemi Anayasa'nın 38. maddesi gereğince yükümlü- nün, arazi beyanında bulun- duğı değıer üzerinden yapı- lıyor. Urfa'da kamulaştırıl- cak arazi üzerinde yapılan beyanlar 27 Temmuz 1971 yi- lında çıkarılan Emlak Arazi vergisi verme yükümlülüğünü getiren yasa uyarınca yapı- lmış ve metrekaresi 15 ila 40 kuruş arasında değıerler bil- dirilmişti. Yasa gereğince, beyanname yükümlüsü, arazi- nisini hangi değıer üzerinden bildirmiş ise bu değıer, beş

Yıl için geçerli sayıldı. Yeni değıer bildirme süresi için yaklaşık bir yıllık bir zaman kaldı. Ötümüzdeki yılın 26 Temmuzundan sonra beyan- name yükümlülerinin yeni değıerler bildirmeleri olanak içine giriyor. Böylece o ta- rihten itibaren kamulaştırıl- ması öngörölmüş bulunan 3 milyon 862 bin dönüm arazi- nin, kamulaştırılmayan kıs- mı, bildirilecek yeni değıer- ler üzerinden işlem görecektir. Aradaki fark da balkın ce- binden büyük toprak sahibi ağaların cebine aktarılacak...

KISA SÜRELİ BİR İTTİFAK

Soygun, Türkiye'de örne- ğine çokça rastlanan cinsten. Olayan güncel olan bir başka yanı, güvençüoylamasına gel-meyen dört Milletvekilinden ikisinin Urfa Milletvekili ve toprak ağası olması. Milliyetçi Cephe hükümetinin Urfa'lı CHP Milletvekili Necati Ak- soy ile DP Milletvekili Mustafa Kılıç'a sunduğı vadiler arasında kamulaştırma işlemlerinin gerçekleştirilmesi de var.

Aslında toprak reformu uygulaması büyük sermayenin çözümlenmek zorunda olduğu bir sorun. Olay göstermek- tedir ki, büyük sermayenin bir kesimi, toprak ağaları ile geleneksel ittifaklarını bir süre daha devam ettirmek yolunu seçmiştir.

DP'DE NELER OLUYOR ?

Ancak bu olayın bir yanı- dır. Gelişmeler iç dinamiz- lerinde çelişkiğini sürdür- mekte. Genel çizgileriyle topra- ğa bağıli sermayenin bir kesiminin siyasal temsilçiliğini sürdürmeye çalışan Demokratik Parti'nin Milliyet- çii Cephe dışında kalması bur- juvazinin çelişkisini yansıta- yor.

Öyle ki, muhalefette kalan Demokratik Parti geçtiğimiz hafta bir bildiri yayınladı: "Haksız kazanç"tan, "Usulsüz kredi"den dem verdu. Demokr-atik Parti'nin kuşku duyduğı rakam, düz hesap, tekelci büyük sermayenin büyüme doğrultusuydu. O doğrultu da, bu partinin "Olmak ya da ol- mamak" zeminiinden geçiyor- du.

Demokratik Parti bu a- rada dınah çıkartmaktan da geri durmuyordu "Hükümete

TARİHTE BU HAFTA

22 Nisan 1962'de, 1961A- nayasasında sağlanan ve Bü- yük Millet Meclisi'nden çıkan kanunların Anayasa'ya uygulan- maları konusunda karar alan Anayasa Mahkemesi ve yar- gılaması usulleri hakkında 44 sayılı kanun kabul edildi. Aynı tarihte Yüksek Hakimler Kurulu Kanunu da çıkarıldı.

22 Nisan 1971
İstanbul gece sabaha ka- dar askerî ve sivil ekipler tarafından "Anarşist ve ka-

namıyla yerine getirilmesi ve ananemizin muhafazası" olarak konuyordu.

23 Nisan 1970
Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı. Yeni Devletin ve Cumhuriyetin tem- melleri atıldı ve Osmanlı yö- netiminin keatin sonu oldu.

24 Nisan 1946
Çiftçi ve Köylü Partisi ku- ruldu. Köylülüğün partisi o- larak bildirilen Parti'nin a- macı "Şereflî seçiyemizin ta-

namıyla yerine getirilmesi ve ananemizin muhafazası" olarak konuyordu.

26 Nisan 1971
İl ilde sıkıyönetim ilan edil- di. "Ankara, Adana, İstan- bul, İzmir, Zonguldak, Sakarya, Eskişehir, Zonguldak, Hatay, Diyarbakır, Sirt"

26 Nisan 1946
Türk Sosyal Demokrat Partisi kuruldu. Çok partilî döne- me geçişle birlikte ku- rulan partinin amaçları ara-

ında toplumda çeşitli sos- yal güvenli kurumlarının ku- ruluması, sendikalaşma hak- kının tanınması, ekonomik yap- rı dahil her alanda soeyal demokrat temellere dayanıl- ması ilkelere ver alıyor"

27 Nisan 1971
Ankara Sıkıyönetim Ko- mutanlığı, Dev-Genç'i, Dev- rimeci Kültür Ocakları'nı ve Ölkü Ocakları'nı kapattı.

28 Nisan 1940
Meşrutuluğu yırtmış ve benimsediğı özel sektör eli-

le kalkınma yolunun doğurdu- ğu yolsuzluklara açığı çıkması olan DP İktidarının perva- sızca Anayasa'yı çiğnemesi, basını ve muhalefeti sustur- mak için zor kullanması, ya- sacılarla işbirliği yapması karşısında kamuşu, devrim- lere sadık, hürriyet isteyen ülkesinin bağmazlığı için savaşılan ilerici güçlerin baş- lantığı ve sonunda 27 Mayıs Hareketi'ni doğuran olayların başlangıcı.

yalçın
küçük

YENİ DURUM YENİ TUTUM

Önce yanılırlarına tutku ile bağlı olanlar var. Sayıları gittikçe azalıyor. Bunlar için sanki Türkiye, altmışların başında. Hiç bir değişiklik yok. Üretici güçler olduğu yer de duruyor. Bir 12 Mart yaşanmadı. Böyle düşününler eski yanılırlarını sürdürüyor. Bunlar için yapılacak fazla bir şey görünmüyor.

Sonra yanılı hastaları var. Devamlı yanılığı değiştirenler. Bundan on yıl kadar önce Türkiye'nin sanayileşmekte olduğunu, sanayi birincii ekonomik kesim durumuna geldiğini kabul etmekte güçlük çektiler. Ancak kabul ettikten sonra ortaya çıkan tabloyu yeterli kadar heyecanlı bulmadılar. Türkiye'nin somutundan uzak soyut hedefler yarattılar. Tabii soyut fetişlerle birlikte. Şimdi fetişizmden aldıkları güçle soyut hedefleri ele geçirerek Türkiye'de sosyalizme yaklaşma tutkusuna içindeler.

Bir de iyi niyetli birlikçiler görünüyor. Farkında olmadan sermayenin kırkaltı ruhu çağrılarının etkisiyle bir altmışbeş dönemi özlemi içindeler. Olmaz. Türkiye çeşitlendiği için. Türkiye, üretici güçlerin gelişimine paralel olarak çeşitlendiği için sermaye tabanda kırkaltı birliğini sağlayamaz. Sol da aydınlar arasında altmışbeş dönemine dönememez.

Dünyanın bir çok yöresinde görüldüğü gibi, Amerika'dan örnek vermek mümkün değil. Çünkü Amerika çok ileri. Belki de çok ileri olduğu için solu zayıf. Ancak ekonomileri daha geri Latin Amerika ve Batı Av-

rupa ile İngiltere'de sol güçlü. Sadece güçlü değil. Sol aydın grupları çok çeşitli. Sermayeyi bırakıp birbiriyle mücadele edecek kadar çeşitlilik gösteriyor. Türkiye'de başka bir manzaranın ortaya çıkması için özel nedenler var mı?

Ayrıca Türkiye'de, şu aşamada, bütün çabaları sol aydınları birleştirmeye harcamak için gerek var mı? Türkiye'nin karşılaştığı yeni durum ve alınması gerekli tutum böyle bir zorunluluğu ön plana çıkarmıyor.

Nedeni çok basit. Türkiye'de başta tekelci kesimi olmak üzere sermayenin tümü yeni sorunlarla karşılaşıyor. Bu sorunlar, yalnızca devresel değil. Aynı zamanda yapısal. Biriken yapısal sorunlar, devresel bir özellik kazanmış durumda. Bu sorunlara çabuk çözümler bulma özlemi içinde.

Faşizm hep sermayenin devresel özlemi olarak düşünüldü. Gelişmiş kapitalist ekonomiler için geçerliliği olan bir düşünce. Diğer kapitalist ülkeler için aynı ölçüde geçerli değil. Örnek Türkiye'den. Bin dokuz yüz otuzlar. Sermayenin çok sorunlu olduğu ve yeni çözümler aradığı bir dönem. Devletçilik ve sanayi planları olarak çözümlü buldu. Üretici güçler birikimini artırdı. Ama aynı zamanda Türkiye, belki 12 Mart dönemi hariç, en karanlık, en faşist günlerini, yıllarını yaşadı. Ekonomik çözümler birlikte siyasal çözüm böyle geldi.

Böyle gelmeye devam edebilir. Deneimleri ortada. Türkiye'yi yavaşatan sermayenin

büyük kesimi. Tamamı olmasa bile. Türkiye'yi Demirel'den ayırmak için aşırı çabalara gerek yok. Bir elmanın iki yarısı. Cıvalı ve cıvalı olmayan yarısı. Şu günlerde Türkiye'de cıvalı ve cıvalı olmayan devirler birlikte yaşanıyor.

Yeni durum, bu. Yeni tutum da buna göre olacak. Fakat bir noktayı unutmamalı. Sosyalist çözümler olmadan, sosyalist düzenlemelerin etkinliği görülmeden faşizm tehlikesini tümüyle ortadan kaldırmak mümkün değil. Ancak geriye atılabilir. Geriye atma, etkin bir demokratik mücadele ile mümkün. Sermayenin faşist eğilimlerine karşı etkin bir mücadele. Yalnız böyle bir mücadele için faşizm kalelerini sarmak olanaklı var.

Demokratik mücadeleleri sağlamak aydın işçilerde. İşçilerin bilinç ve örgütsel düzeyini yüksek tutmak gerekli. Ama yeterli değil. Bütün demokratik örgütlerin ayakta ve diri olmalarını sağlamak zorunlu. Demokratik mücadele bu iki ayağa oturmak durumunda. Bu ise, solu içine değil, dışına bakmayı gerektiriyor. Dışa ve cepheye dönük mücadeleyi.

Bu mücadele birliği sağlayacak. Bu mücadele, yanılırlarına tutku ile bağlı olanlarla yanılı hastalarını geride bırakacak. Ve en önemlisi yeni kadroları yaratacak. Birikimi göstürecek kadroları. Artık kadroların kitap kurtlarından çıktığı dönemler de geride kaldı.

komünizmle mücadelede yarımcıydı..."

MSP'Lİ BAKAN VE BİR İSTİFA

Aslında çelişki Cephe'nin iki büyük ortağı arasında da mevcuttur; AP ve MSP arasında...

MSP şimdilik devlet olanaklarından fazlasıyla yararlanmakta meşgul. Bürokratik kademeler alabildiğinde MSP'lilerle tahkim ediliyor. CHP ile 7,5 ay süren ortaklık döneminde de bu çaba fazlasıyla gözlenmişti.

Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal bu konuda en çalışkan MSP'li olarak görünüyor. O kadar ki, "Bu kadarı da fazla" diyen müsteşarı İzzet Baykal geçtiğimiz hafta ağır bir istifaya mektubuyla görevden ayrılma zorunda kaldı.

Müsteşar Baykal, Bakan Özal'a gönderdiği mektupta "Tarım Bakanlığına yeniden atanmanız, ülkemiz, teğkilâ-tımız için bir talihlilik olmuştur" diyerek köprülere attı.

Baykal mektubunda Özal'a geçen Bakanlık dönemini hatırlatarak:

"Yedi aylık icraatınız döneminde Türk tarımına bir katkı olmadı gibi, teğkilâ-tımdaki mevcut güvence ve huzuru bozdu" dedi ve şu nu ekledi:

"Sizinle iki Türk vatandaşının olmaktan öte ortak bir yönümüz yok..."

Baykal'm verdiği bilgilerle göre, Korkut Özal ilk Ba-

kanlığı döneminde teşkilatı alt üst etmişti. Üst kademe-lerde yapılan atamalar sayısı 200'ü aşırıyordu.

Nerede seçim kazanamamış bir MSP Milletvekili adayına varsa sorumlu mevkilere getirilmemişti. Teşkilatta bir gün bile hizmeti görülmeyen bir takım meşgul kişiler kilit noktalara yerleştirilmişti. Atamalarla ilgili şubenin

Hedef TRT - Sağ gösterilerden biri

başına getirilen Ziraat Teknolojisi bir zat, teşkilatı hallaç pamuğu gibi atmıştı. Yerinden oynatılan her memur, rapor veya izin alıp bir süre dinlenmeyi tercih ediyordu. Bakanlıkta huzur ve güven kalmamıştı. Hemen herkes sıranın kendisine gelmesini bekler olmuştu...

6,5 aylık ara dönemin sonunda Bakanlığa tekrar Özal getirilince işler yine eski rayına oturmuştu.

Müsteşarı çileden çıkarılan da buydu. 29 yıllık memurluğundan altına bir çizgi çekmek zorunda kalan İzzet Baykal'm tepkisini önmüzdeki haftalarda diğer örnek-

Özal ve ekibinin teşkilatında yaptıkları işler arasında Ziraat Araştırma Enstitüsü'nde Kur'an kursu açtırmak ve mesitler kurdurmak da vardı. Bakanın Gıda-Tarım ve Hayvancılık uğraşısı bundan ibaretti!

Sonra CHP-MSP ortaklığı bozulmuş yeni Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı sil baştan atamaları durdurmuştu. Ama

DOĞRU
GÖZLEM

ler izlerse sürpriz olmayacaktır.

MSP'nin bir zamanlardaki günahları demokratik CHP'nin avansıyla kapanmıştı. Ancak aynı günahları Cephe Hükümeti neyle ödeyecektir?...

HEDEF TRT

Cephe Hükümetinin önmüzdeki günlerde TRT'yi boy hedefi seçeceği anlaşılmalıdır. Mevcut görünümüyle "Objektif" bir yayıncılık ve haberlilik hizmetini yürütmeye çalışan TRT'nin mikrofon ve ekranlarına Cephe çıkartması için saat kullandığıdır. 12 Mart öncesi ve sonrasında önemli roller yüklenen kadrolar Cephe çıkartmasını sabırsızlıkla beklemekteydiler. Faşist dönemlerin sıvri işlemlerini tasfiye edip onların ikinci derece

kadrolarıyla çalışmayı tercih eden İsmail Cem ve birkaç arkadaşı toplum ağzındadır.

Ancak hemen belirtmek gerek ki, kamuoyu bir yılı aşkın zaman içinde TRT yayıncılarının demokratik ülkelerle yaklaşımlar sağladığını görmüştür. TRT'nin Cephe elinde uğrayacağı zarar pek yakın bir gelecekte açığa çıkacaktır. TRT'nin "Cephe" sözcüğü ile yarıyana konuşulur olması eski bir olayı hatırlatmaktadır. Ve bugün Türkiye'de o olayı hayırla yadedene pek rastlanmamaktadır.

cestinin Türkiye'si değildir. Demokratik güçlerin gelişim doğrultusunda Türkiye'yi uzunca süre yönetmek, demokrasiyi gübre etmek hiç mümkün değildir...

Dış ticaret açığı olumsuz yönde büyüyor. Ocak-Şubat ayları itibarıyla rekor düzeyde oluşan açık, Mart ayında da hızını sürdürdü. Ticaret Bakanlığı Değerlendirme Genel Müdürlüğüne yayınlanan istatistiklere göre, 1975 yılının ilk iki ayında ortaya çıkan açık 477 milyon Dolara ulaştı. İlk iki aylar itibarıyla 1972'de 23 milyon Dolar olan açık, 1973 'de 27 milyon, 1974'de ise, 74 milyon Dolar idi.

Dış ticaret açığının böylesine rekor bir düzeye ulaşması ilgililerde ciddi kuşku ve kaygular yarattı. İthalatın büyük bir hızla artışı, buna karşın ihracatta bir gelişme kaydedilmemesi soruna verilen önemi artırıyor.

İthalattaki hızlı artış, devalüasyon söylentilerinin yaygınlaşmasına bağlıyor. Bugün dışarıdan ucuza getirilen malın devalüasyon yapılsa daha pahalıya getirilecek. Diğer yandan ithal edilen malların piyasaya sürülmemesi de, ithalatın piyasaya ihtiyacından çok spekülatif amaçlarla yapıldığını gösteriyor. Bugün ucuza gelen mallar stoklanırsa, yarı parasının değerinin düşürülmesi sonucu, söz konusu mallar durduğu yerde değer kazanacak. İthalatçılar milyonlara milyon katacaklar.

Türkiye'nin döviz stoklarının giderek erimesi ithalattaki, bu hızlı artışın doğal bir sonucu. Yakın gelecek Türkiye'nin gelişmesinde yeni bir dar boğazı ortaya çıkaracak. İşçi dövizi karşılamaya yetecek düzeyde gelişebilir mi? İşçilerimizin geri dönüş hazırlıkları içinde olduğu düşünülürse bu olasılık çok zayıf.

1975 yılında yapılacak ithalat Ocak 1975'de ilan edilen ithalat rejimi çerçevesinde 4 milyar dolar olarak öngörü-

müştü. Ticaret Bakanlığı, Bakanlıklararası Ekonomik Kurula başvurarak 600 milyon Dolarlık ek tahsis istedi. İlk üç ay sonucu ortaya çıkan tabla Bakanlık bu yala zorladı. İthalatın bu hızlı artışı sürecine benzer. Bu durumda 1975 yılı ithalatının 5 milyar Doların altına düşmeyeceğini söylemek için müneccim olmaya gerek yok.

Bütün bu kaşullar, belirli tedbirlerin alınmasını zorunlu kılıyor. Nitekim, Maliye Bakanlığının yurt dışına çıkaranların alabileceği döviz miktarı tavasının 800 Dolar'dan 600 Dolar'a indirilmesi, tabanda ise 200 Dolarlık sınırı kaldırılması simdi-den, duyulan kaygular sonucu bazı tedbirlerin alındığını ortaya koyan göstergeler olarak değerlendirilebilir. Dış ticaret açığının süreklilik göstermesi daha ciddi ve etkin tedbirlerin alınmasını zorunlu kılabilir. İhracatta önemli bir artış kaydedilmemesi de dikkate alınır, devalüasyonun süylenitiden öte kaçınılmazlığı söz konusu olabilir.

00

MEMURLAR 39 AYLIK MAAŞ FARKLARINI ALACAKLAR

Tüm Memurlar Birleşme ve Dayanışma Derneği'nce (TÜM-DER) basına yapılan bir açıklamada memurların bir kısmının 39 aylık maaş farkı alacakları bildirildi.

Olanaklar çerçevesinde basitleştirilerek, anlaşılabilir duruma getirilmeye çalışılan sorunun hukukî yönü aşağıdaki gibidir:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, bazı değişikliklerle 31.7.1970 tarihli 1327 sayılı kanunla yürürlüğe girdi. Bu kanun uyarınca 30.11.1970 tarihindeki hukukî duruma göre memurların intibakları yapıldı. Ancak eski Devlet Memurları Kanunu'na göre, müktesepinin üzerinde üst derece olan memurlar üst dereceleri dikkate alınmaksızın, müktesepi üzerinden intibak ettirildiler.

Daha sonra Anayasa Mahkemesi, 1327 sayılı Kanunun ek geçici maddesinin (b) fıkrasını, 9.5.1972 gün ve 971/58-972/22 sayılı kararıyla, üst dereceleri dikkate alınmayan memurlar lehine iptal etti.

23.12.1972 tarihli 2 sayılı kararname ile, kadra üstünde aylık alanların da, aldıkları üst derece aylıklara kabul eden derecelere intibakı sağlandı. Ancak 1.3.1970 - 1.6.1973 tarihleri arasındaki süre için bir fark ödenmesi hükmüne bağlandı.

Bu hüküm bu defa gene Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş ve 29.1.1975 tarihli Resmî Gazete'de ilan edilmiştir.

Bu duruma göre, özellikle eski kanun çerçevesinde D cetvelinde çalışıp üst derece alanlarla, 1327 sayılı kanun yürürlüğe girdiğinde Üniversite mezunu olup 35 asıl maaşda bulunanlar, Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca 39 aylık maaş farklarını almaya hak kazanmışlardır.

TÜM-DER, bu durumda bulunan memurlara bu haklarının Devletçe derhal, takibe gerek kalmaksızın verilmesini istemektedir. Dernek ayrıca bu konuda bilgi almak isteyenlerin, Mithatpaşa Caddesi 28/4'teki genel merkezine başvurabileceğini belirtmiştir.

gençlik: baskı ve saldırılara karşı direniş

MC Hükümetinin kurulup, güvenoyu almasından sonra, kendilerini "Devlet güvenlik kolluklarımız" yardımcısı ilan eden Hitler özentisi "Başbuğ"cular, yurdum hemen her yerinde saldırılarını yoğunlaştırdılar. Geçen hafta, İstanbul'da, Ankara'da, Eskişehir'de, Erzurum'da, ve Konya'da ülkü ocakları, zorbalılar, ilderici, demokrat, devrimci gençlere yeni saldırılarda bulundular.

Öte yandan Üniversitelerde anti-demokratik baskı ve uygulamalar giderek yoğunlaşıyor.

ODTÜ Rektörlüğe tatil edildi

4 Nisan Pazartesi günü, ODTÜ öğrencileri okuldaki düzensizliklerin ve baskının son bulması için 2 günlük boykot gittiler. Öğrencilerin hemen hemen tamamının katıldığı boykot, sorunların tartışıldığı bir forumla başladı. Öğrenciler forumdan sonra tüm bölümlerde gelişmiş halk oyunları ve müzik gösterileri düzenlediler; üniversite ve yurt sorumluların anlatıldığı toplantılar tertiplendiler.

Yurtlarda kalan öğrenciler, bozuk işleyişin çeşitli bağvurmalara rağmen düzelmemesi üzerine Nisan aylıklarını yatırmadılar.

Üniversite ve yurtlardaki öğrencilerin bu haklı, kararlı ve geniş tabanlı direnişleri karşısında, niteliği öteden beri belli olan mütevellî heyeti, Üniversiteyi 28 Nisan'a kadar kapattı. Ve yurtlardaki öğrenciler yurtlardan çıkarıldılar.

Öğrencilerin boykotuna ve yurtlardaki direnişine neden olan istekler şunlar:

- 1-Mimarlık Fakültesi Dekanı Atilla Bilgülay'm görevden alınması.
- 2-Yurtların, öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verir duruma getirilmesi,
- 3-Mühendislik Fakültesi'ndeki Akademik isteklerin karşılanması,
- 4-Jandarmanın okul içinden çıkarılması,
- 5-Jandarmanın gözaltına aldığı öğrencilerin serbest bırakılması,
- 6-Öğrencilerin yönetime eşit haklarla katılması.

Hacettepe Üniversitesi'nde Anti-Demokratik baskılar

10.4.1975 günü saat 9.15'de Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Durmuş Korkmuş, okuldan gerekçe gösterilmeden sivil polislerce götürülmüş ve halen kendisinden bir haber alınmamıştır. Bazı arkadaşlarının söylediğine göre Durmuş Korkmuş'a isnat edilen suç olarak Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği eski

yönetim kurulunun yayınladığı bazı bildirimler gösterilmek istenmektedir.

16.4.1975 günü saat 11.40'da ise yine H.Ü. Maden Fakültesi hazırlık öğrencisi Feri ruh İlhan ile bir arkadaş sivil polisler tarafından götürülmüştür. Kendilerinden şimdiye kadar henüz bir haber alınmamıştır.

İYÖKD Olağanüstü Kongresi yapıldı

İstanbul Yüksek Öğrenim Kültür Derneği (İYÖKD) olağanüstü kongresi 13 Nisan günü yapıldı. Bu kongre, bir derneğin eski Başkanı olmak üzere 4 İYÖKD tutuklanmasından doğan yönetim boşluğunu çözmek üzere toplanmıştı. Bu anlamda kongreden yeni yönetim kurulunu seçmenin ötesinde öğrenci gençliğin sorumlularına esaslı çözümler getirmesi beklenmiyordu. Yine de, cezaevinde tutuklu bulunan İYÖKD mi ve ABD emperyalizmini kinayan telgrafları ve bunlara karşı mücadelenin sürekliliğini vurgulamaları, delegelerin eğilimlerinin kısa bir özeti oldu. Gerçekten konuşmacılardan bazılarının öğrenci gençlik, anti-faşist ve anti-emperyalist öğrenci hareketinin birliği, güncel sorunlar ve ana ilkeler üzerinde son derece önemli ve belirleyici görüşler dile getirdiler:

"Gençler halkın kurtuluşunun ancak sosyalizmde olduğunu görüyorlar; bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine aktif bir şekilde katılıyorlar. Burjuvazi de bu gelişmenin farkındadır. Devrimci gençliğin temsilcilerini tutuklamakta, baskılar yapmaktadır... En başta işçi sınıfına ve tüm halkımıza karşı yönelen bu baskıların kaynağı birdir; geri kapitalist üretim yapısıdır!" (Ö-

mer Ağın)

"İçinde bulunduğumuz dönemin zorluklarına karşı koymamızın tek bir yolu vardır: Kolektif direnç, kolektif bilinç, ve dayanışma..." (Ali Kılıçık)

"Milliyetçi Cephe'nin hükümet kurmasıyla buhran bitmeyecektir. Bu buhranın temel nedenleri sosyal ve ekonomik nedenlerdir ve bunlar ortadan kaldırılmadıkça buhran bitmez... Faşizme karşı mücadele yöntemlerinin yanlış saptanması demokratik mevzilerimizden gerilememize sebep olur. Anti-faşist mücadele yöntemlerini ustalıkla birleştirmek gerekir. Doğru yöntemlerin saptanmaması, mücadelenin en kararlı unsurlarıyla, diğer demokratik güçler arasındaki bağları zayıflatır..."

Mücadelenin başında işçi sınıfı yürüyor. Bu tartışılmaz bir gerçektir. Biz öğrenciler için temel sorun bağımsızlık demokrasisi mücadelesinde, işçi sınıfı hareketinin gençlik içindeki platformunu genişletmektir...

Gençliğin devrimci birliğinden iki şey anlıyoruz. Birincisi, anti-emperyalist mücadelede birleşme, çeşitli dünya görüşlerine sahip gençlik grupları arasındaki birlik. Ve biz "Sol" lafazanlığa düşmeden, bundan kaçınarak, bu birliği sağlayacağız." (Ahmet Muhtar Söktüçü)

Konuşmalar yeni Başkan Atilla Altay'm konuşmasıyla bitti. Ve seçimlere geçildi. Altay'm konuşması İYÖKD yönetiminde Türkiye Sosyalist hareketinin 1970'lere kadar olan mücadelesini inkar eğilimlerinin olduğunu gösterdiyse de, İYÖKD'un oturduğu temel yukarıda özetlenen görüşler çerçevesinde geliyor. Bu dönemde öğrenci gençlik hareketinin sorumluları yerlerine gelenlerden de sorumlu davranışlar beklemek hakkımız.

ilerici dünya gençliğinin geleneksel festivalleri

uluslararası antiemperyalist gençlik dayanışması

20 yıl önce 24 Nisan günü "Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu" FMJD'nca, "Dünya Gençliğinin Anti - Emperyalist Mücadelede Dayanışma Günü" olarak ilan edildi ve kutlandı. O günden bugüne baktığımızda Latin Amerika'da, Asya'da ve Afrika'da halkların özgürlük ve sosyal güvenlik mücadelesinde pespeşe ileri adımlar atıldığı, zaferler kazanıldığı görülür.

Sömürge imparatorlukların çökmesi üzerine, siyasi bağımsızlıklarını kazanan ve kazanma yolunda ilerleyen ülkeleri yeniden emanomik yönden bağımlı kılmak için yeni - sömürgecilik siyaseti uygulanmaya başlandı. "Kapitalizmin en yüksek aşaması olan Emperyalizm", bu ülkelerdeki zengin hammadde kaynaklarını ele geçirmek, ucuz ve bal insan gücünü yağmalamak amacıyla hareket ediyor. Yeni - Sömürgecilik siyasetini sağlamlaştırmak, sömürüsünü sürdürebilmek için kukla hükümetler kurarak, gerek duyduğunda darbeler düzenleyerek halkları baskı altında tutmaya, acı ve felaketlere sürüklemeye çalışıyor. Ulusal Kurtuluş Mücadelelerini zayıflatmak için hareketi önderlerini katlediyor, içten bölmeye çalışıyor.

Emperyalizme karşı savaşan ülkelerde, gençlik hareketleri, Ulusal Kurtuluş Mücadelelerinin bir parçasıdır. Genç kuşağın haksızlığa ve sömürüye karşı tepkileri, atılanlığı, enerjisi, anti-emperyalist mücadelede önemi artırmıştır. Gençlik kitlelerinin geniş ölçüde mücadeleye katılması, anti-emperyalist cephenin etkinliğini artırmaktadır.

Uluslararası demokratik gençlik hareketinin dayanışması ve birliği; bağımsızlık, barış ve toplumsal ilerleme mücadelesine yeni boyutlar kazandırıyor. Gençliğin uluslararası dayanışması; gerici, emperyalizme, faşizme ve dünya barışını tehdit eden, savaşçı güçlere karşı mücadelede yeni güçlerin kazanılmasını ve etkinliğinin artmasını sağlıyor.

Gençliğin ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde etkin sosyal bir güç haline gelmesi ve uluslararası dayanışması, emperyalizmi tedarigin etmektedir. Uluslararası düzeyde, etkili ideolojik araçlarla gençlik üzerinde yoğun bir kampanya açılmıştır. Gençliğin politize almasını önlemeğe ve sınıf mücadelesinden uzak tutmaya çalışıyolar. Ayrıca sınıfsal ve psikolojik temellerinden ve farklılıklarından yararlanarak gençliğin birliğini bozmak, tutarlı mücadele yerine maceracı eğilimleri hakim kılmak istiyorlar. Dünya demokratik gençliğinin hareket birliğini sağlamak ve dayanışmasını güçlendirmek, aynı zamanda, Gazizme, Fanonculuğa, Traçkizme ve Maoizme karşı mücadele etmek demektir.

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin verildiği yurdumuzda gençlik hareketlerinin anti-emperyalist ve anti-faşist içeriği önem kazanmaktadır. Sosyal ve siyasal gelişmelerden etkilenen gençliğin mücadelesini tutarlı bir düzeye çıkarmak ve geniş gençlik kitlelerinin mücadeleye katılmasını sağlamak gerekir. Yüzbinlerce çalışan, emekçi gençliğin örgütlü mücadelesini gerçekleştirmek zorundayız. Türkiye'de gençlik hareketleri uluslararası dayanışma içinde yerini almaktadır.

Bu tarihten önce, dünya demokratik gençlik örgütleri ve ilerici hareketler anti-emperyalist dayanışma ve birliği sağlamlaştırmak ve mücadelesinin yeni hedeflerine ulaşmak amacıyla kutlanmaktadır. Çin'de, Şili'de, Ortadoğu'da, Afrika'da ulusal kurtuluş savaşları veren ve faşizme karşı mücadele eden, halklarının yanında savaşan gençlikle dayanışma ve desteklenmesi bu yıl yapılan kutlamaların belirleyici özelliği oldu.

Anti-emperyalist mücadelede dostluk ve dayanışma için!

ilerici Dünya Gençliği ve öğrencileri belirli aralarla Dünya Demokratik Gençlik Birliği'nin 1947 yılından beri düzenlediği festivallerde bir araya gelirler. Bu festivallere başta sosyalist sistemin gençliği olmak üzere kapitalist ülkeler ve üçüncü Dünya ülkeleri gençliği katılırlar. Festivallerde tüm dünya gençliği emperyalizme ve faşizme karşı, barış, demokrasi, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için çeşitli toplantı ve gösteriler düzenlerler ve karşılıklı bilgi ve tecrübe alışverişinde bulumurlar. Festivallere tanınmış Uluslararası sanatçı, sporcu ve bilim adamları da katılırlar veya onur konuğu olarak çağırılırlar. Örneğin 1953 yılında Bukreş'te yapılan 4. Festivalin onur konuğu büyük şairimiz Nazım Hikmet idi.

1. Festival

1947 yılında Prag'da yapıldı, Emperyalizme ve faşizme karşı, barış ve dayanışma için, 72 ülkeden 17 bin delege genç bir araya geldi. Savaşta Alman faşistlerinin yaptıkları yıkımı ortadan kaldırmak için yapılan çalışmalara gençler, gönüllü olarak katıldılar. Festival Prag'da 200000 genç katıldığı bir mitingle son buldu.

2. Festival

1949 yılında Budapeşte'de yapıldı. 82 ülkeden 10400 delege katıldı. "Gençlik birleş!" ve "Sürekli bir barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve halkların mutluluğu için ilerle!" sloganları altında kapalı mitingde 200.000 genç katıldı. Ünlü sanatçı Paul Robertson festivalde bir konser verdi ve konserin tüm gelirini, sömürge ülkelerden gelen delegelerin giderlerine ayırdı.

3. Festival

1951 yılında Berlin'de yapıldı. 104 ülkeden 26000 genç temsilcisi katıldı. Festivalin ana sloganı: "Halklar arasında dostluk" idi. Festival, Kalı Liberasyon'un 80. doğum yıldönümünü de kutladı.

4. Festival

1953 yılında Bukreş'te yapıldı. 111 ülkeden 30.000 temsilcisi katıldı. Festivalde yapılan sanat yarışmalarına 32 ülkeden 371 sanatçı katıldı. Barış savaşçısı, halkımızın büyük şairi Nazım Hikmet festivalin onur konuğuydu. Festivalde Amerikan Emperyalizminin Kore halkına açtığı savaş lanetlendi.

5. Festival

1955 yılında Varşova'da yapıldı. Festivalde "Barış ve halkların dostluğu" sloganı altında binlerce gençlik temsilcisi katıldı. Festival boyunca yapılan senliklere farklı siyasal görüşlere sahip 520 gençlik sendika, spor ve kültür kuruluşlarından temsilciler katıldı.

6. Festival

1957 yılında Moskova'da yapıldı. Festivalde 131 ülkeden

34.000 gençlik temsilcisi katıldı. Bu gençlik temsilcileri 1000'den fazla ulusal ve uluslararası örgütleri temsil ediyorlardı. Festivali Sovyetler Birliği gençliğinin örgütü olan Komsomol yürüttü. Bu festivalde ilerici Dünya gençliği arasındaki dayanışma güçlendi.

7. Festival

1959 yılında Viyana'da yapıldı. Festivalde Emperyalizmin savaş kışkırtmalarına, soğuk savaşa karşı, barış ve dostluk ülkeleri etrafında, 112 ülkeden binlerce gençlik temsilcisi katıldı. Bu festivalde, ilerici Dünya gençliğinin dayanışmasını bozmak için sahne festivali düzenleme provakosyonu, ilerici gençliğin dayanışması ile sonuçsuz kaldı. 1 Ağustos'ta yapılan yürüyüşte binlerce genç katıldı ve atom silahlarına ve silahlanmaya karşı çıkarak barış için de birarada yaşama gereğini belirttiler.

8. Festival

1962 yılında Helsinki'de yapıldı. 137 ülkeden binlerce gençlik temsilcisi katıldı. Bu festivalde ilk defa olarak UNESCO ve Birleşmiş Milletler temsilcileri de gözlemci olarak katıldılar. İlerici Dünya gençliği sömürge ülkelerden gelen gençlerle dayanışma içinde, halklar arasında barış ve dostluğu yerleşmesi için çeşitli toplantı ve gösterilerde bulundular.

9. Festival

1968 yılında Sofya'da yapıldı. Çeşitli ülkelerden binlerce gençlik temsilcisi katıldı. Amerikan emperyalizminin savaş politikasına, katliamlara karşı, Vietnam halkı ile dayanışmanın somut bir girişimi olarak, 5.000'den fazla delege, gönüllü çalışma gruplarında çalıştılar ve kazanclarını Vietnam'a gönderdiler.

10. Festival

28.7.1973-5.8.1973 tarihleri arasında Berlin'de yapıldı. Festival programı şöyle idi:

28 Temmuz: "Anti - Emperyalist dayanışma, barış ve dostluk için" sloganı altında tüm ileri dünya gençliği temsilcilerinin katıldığı bir miting, çeşitli spor ve kültür gösterileri yapıldı.

29 Temmuz: Vietnam, Laos ve Kamboçya halkları, gençliği ve öğrencileriyle dayanışma mitingi yapıldı. Sen-

dika gençliği konferansı ve daha pek çok toplantılar yapıldı.

30 Temmuz: Yakınlaşan da sürekli ve haklı bir barış için, Emperyalizm ve siyonizme karşı, Arap halkları gençliği ve öğrencileriyle dayanışma mitingi, toplantı ve konferanslar yapıldı. Her ülkeden binlerce genç anti-emperyalist dayanışma ve dostluk için gönüllü olarak çalıştı.

31 Temmuz: Kurtuluş, Demokrasi ve sosyal ilerleme için savaş veren Afrika, Asya ve Latin Amerika'lı gençlerle dayanışma miting, konferans ve toplantılar yapıldı.

1 Ağustos: Uluslararası Güvenlik ve ortak çalışma için, harbin tanınmadığı bir dünya için, faşist çevrelere karşı, ilerici dünya gençliği olarak mitingler yapıldı.

2 Ağustos: Bugün tekelle-re, sömürüye, militarizm, faşizm ve baskıya karşı savanan halklar, gençler ve öğrencilerle dayanışma mitingi yapıldı. Sosyal ilerleme ve barış için, ortak çalışma ve eylem birliği için, demokrasi için, tekellerin egemenliğine ve militarizme karşı savaş üzerine konferans ve toplantılar yapıldı. İspanya, Portekiz, Yunanistan ve diğer ülkelerdeki askeri ve zulum rejimlerine karşı çarpışmaların yanında yer alındı.

3 Ağustos: Bugün gençliğin ve öğrencilerin hakları için, onların emperyalizme karşı savaşlarıyla dayanışma mitingi yapıldı. Gençliğin ve genç kadımların modern toplumdaki rolü üzerine toplantı ve konferanslar verildi.

4 Ağustos: Sosyalizmi kuran Alman Demokratik Cumhuriyeti halkı, gençliği ve öğrencilerinin yanında sosyalizm ve barış düşmanı, iktisamcı çevrelere karşı ilerici Dünya gençliği, evsahibi gençlerle dayanışma mitingi yapıldı.

5 Ağustos: Anti - Emperyalist dayanışma, barış ve dostluk için yapılan büyük bir miting festival son buldu.

10. Festivalde ilerici Dünya Gençliği Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyetinde bir hastahane yaptırmak için 600.000 dolar para topladı. Ayrıca Festivalde katılan Vietnamlı gençleri diğer ülke gençlerine düşürdükleri B-52 bombardıman uçaklarından yaptıkları rozetler verdiler.

Uluslararası Demokratik Gençlik Hareketi Dayanışma Toplantısı...

Türkiye Nasıl Bir Ülke?

TÜRKİYE, Dünya Kapitalist Sistemi içerisinde yer alan kapitalist bir ülke. "Kapitalist" sözcüğünün önüne ya da arkasına bazı başka sıfatlar koyarak bu kapitalizmin niteliğine açıklık getirilebilir. Örneğin, "az gelişmiş kapitalist ülke" gibi. Ancak önemli olan, Türkiye'yi tahlil ederken, günlük olguları bir çerçeveye oturtmaya çalışırken hangi araçları, hangi yöntemle kullanacağımız. Türkiye bir ekonomik bünaiim yaşıyor. Dünya ekonomisindeki bunalmıdan etkileniyor; çözüm yolları olarak bazı girişimlerde bulunuluyor. Bunları incelerken kullanacağımız araçlar, kapitalist ülkelerle ilişkin araçlar olmalıdır. Yoksa, kaçınılmaz olarak zorlamalara gidilir; etkisini yitirmiş sosyal sınıf ve tabakalara, sınıfsal ilişkilerde zorlama yerler bulunmaya çalışılır. Elbette ki, Türkiye'deki kapitalizmin niteliği bunalmılara, aranan çözüm yollarına, kendine özgü, değişik bir nitelik kazandıracaktır. Ancak bu, ekonomiyi yöneten yasaaların özüne değil, işleyişine ve gerçekleşme biçimine ilişkin bir sorundur.

Hangi Yasalar?

HER ÜRETİM biçimi gibi, kapitalizmin de belirli yasaları vardır. Düzen, bu yasalar doğrultusunda işler, sorunlar bu yasalar sonucunda doğar. Bu yasalardan ikisi bizim için çok önemli. Birincisi; kapitalizm kâra, bu kârın azami ölçüde artırılması esasına dayanır. İkincisi; üretimin sosyal niteliği ile mülkiyetin özel oluşu arasındaki gelişki sonucunda Üretilen tüketilememesi olgusu, daha yaygın deyimle satış bunalmı doğar.

TÜRKİYE'nin bugünkü ekonomik görünümünü çizeceksek, özellikle son dört yıl içerisindeki gelişmelerin anlamını arayacaksak, kullanmamız gereken başlıca araçlar bunlar.

Burjuvazinin Sorunu

MEVCUT her durum belirli bir birikimin sonucudur. Türkiye ekonomisinin bugünkü durumu da öyle. Ancak bu böyledir diye çok da gerilere gitmeye gerek yok. 12 Mart arifesinin genel bir görünümü, o günden bu yana gelişmeler ve günümüze için bize yararlı ipuçlarını verecektir.

HER GELİŞİM, belirli gelişmeleri beraberinde getirir. Her güçlenme de, o güçlenmeye ilişkin zaafı, eksiklikleri içinde barındırır. Türkiye'de burjuvazinin gelişiminden, daha doğrusu sermaye sınıfı içerisinde belirli bir kesimin sıvırlılaşması söz ediliyor. 1970'lerin başında büyük burjuvazi, sınıfının en güçlü kesimi olarak daha çok şey istemeye başlıyor. "Büyük burjuvazi de nereden çıktı?" denilebilir. Ancak, burjuvazinin en güçlü kesimlerinin uzunca bir süredir tekelleşme yolunda hızlı adımlar attıkları bir gerçek. İmalat sanayiinin çeşitli dallarında mevcut kuruluşların bir bölümünün kontrol ettikleri sermayenin, işletme kurallımlarıyla büyümesi, holdinglerle birlikte, bankaların, sanayi ve ticaret şirketleriyle kurdukları ortaklıkların artması tekelleşme göstergeleridir.

10 KİŞİDEN çok işçi çalıştıran işyerlerinin kendi içlerindeki farklılaşmayı tesbit edecek veriler elimizde yok. Ancak, büyük ve küçük işyerlerinin gelişimi hakkındaki verilerden anlamlı sonuçlar çıkıyor. Örneğin, İmalat Sanayiine ilişkin çeşitli sayım ve anket sonuçlarına göre, 10'dan az işçi çalıştıran küçük işyerlerinde çalışan işçi sayısı, 1963-1970 arasında yüzde 26 artıyor. Büyük işyerlerinde çalışan işçi sayısı ise, aynı dönem içerisinde iki misli artıyor. Ticaret hacminin bir göstergesi olan "Satın alınan Mal ve Hizmetin" le satışların gelişimine baktığımızda, yine aynı doğrultuda sonuçlarla karşılaşırız. 1963-1970 arasında, küçük işyerlerinin aldıkları ve sattıkları mal ve hizmet hacmi 1.5 misli artarken, büyük işyerlerinde bu artış 4.5 kat oluyor. Bunlar, 1970 yılına kadar olan gelişmeler. 1970 sonrası için karşılaştırma imkanı sağlayacak veriler henüz derlenmiş değil. Yine de 1970 sonrasında bu gelişimin daha da hızlanmış olması mümkündür. Diğer bir göstergeye göre de, 1973 yılında, yeni kurulan Anonim Şirketlerin toplam sermayesi, eski Anonim Şirketlerin artırılmış sermaye miktarının oldukça altındadır.

TEKELLEŞME arttıkça, sermaye büyüdükçe kâr dürtüsünün, bunun sonucu olarak da kaynakları tek elde toplama eğiliminin artacağı bir gerçek. Başta değindiğimiz yasalardan biri buydu. Burada, sorunun bir başka yönü hemen ortaya çıkıyor: Tekelci sermaye güçleniyordu, ama, belirli zaafı, eksiklikleri de içinde taşıyordu. Bunun nedeni, Türkiye'nin bir az gelişmiş kapitalist ülke olması. Gerçi her yerde böyledir, ama Türkiye'nin az gelişmişliğinin yarattığı özel durumlar var: Tekelleşen sermaye, kendi dışındaki kaynaklara daha çok muhtaç. Yaygın bir deyimle "otofinansman" dışı kaynaklara başvurması gerekiyor. Bu kaynaklar, devlet kredileri, işbirlikleri, sübvansiyonlar, banka kredileri ve dış kredilerdir. Daha kısası ve açığı, mesele başka kesimlere giden artı değerini daha büyük bir bölüme sahip çıkılmasıdır. Türkiye'yi 12 Mart'a getiren ve oradan alıp günümüze taşıyan gelişki burada yatar; bir yanda sermayenin tekelleşmesi, tekelleşen sermayenin güçlenmesi, öte yandan eldeki kaynakların yeterli görülmemesi, daha çok kaynağı elde tutma dürtüsü.

"12 Mart Rejimi"

PARLAMENTER burjuva demokrasisi, egemen sınıfların, toplam artı değeri nispeten "centilmençe" paylaştıkları bir rejimdir. Egemen sınıflar belirli kurullar uyarınca, birtakim tartışmalarla bu işi becerirler. Parlamenter demokraside, bir sınıf olarak burjuvazinin karşısında işçi sınıfı ve diğer çalışanlar yer alır. Yok eğer burjuvazinin en güçlü kesiminin istekleri mevcut parlamenter düzen içerisinde karşılanıyorsa, belirli koşulların da oluşuyla faşizme gidilir. Burada burjuvazinin en güçlü kesiminin işçilerle, köylülerle ve diğer sermaye kesimleriyle pazarlığı hiç niyeti yoktur. İstediklerini söke söke almayı kafasına koymuştur.

12 MART döneminde, tekelci sermayenin istekleri, işçilerden, köylülerden koparabileceklerini kat kat artırıyor. Bu nedenle işçiler ve köylülerin yanında başkalarının da çıkarlarına el atıldı. Bir dizi kararlar, "reform"la gerçekleştirilmeye çalışılan buydu.

Kredi Muslukları

TEKELCİ burjuvazinin finansman sorununun çözümünde akla ilk gelen kaynaklardan biri de kredilerdir. 12 Mart'ı izleyen dönemden başlayarak günümüze kadar kredilerin akışı bu yönde olmuştur. Toplam banka kredilerinin dağılımına göz atalım:

BANKA KREDİLERİNİN DAĞILIMI %				
Sektörler	1969	1970	1971	1972
Kamu Kesimi	10.1	10.1	10.1	10.2
Tarım Kesimi	25	24	20	17
Küçük Esn. ve Zan.	2.9	2.9	2.9	2.8
Özel Kesim	62	63	67	70
Toplam	100	100	100	100

1969-1972 yılları arasında toplam banka kredilerinin yüzde dağılımı işte böyle. Tarım kesiminin sağladığı krediler azalırken, aldığı kredilerin oranı artan tek kesim görüldüğü gibi Özel Kesim. Sermayenin hedeflerinden biri, kredi olanaklarını sonuna kadar zorlamak, bu alandaki rakiplerinden kurtulmak. Bu açıdan bakıldığında yolun sonuna henüz gelinmemiş olduğu görülüyor. Bu yılki verilerden anlaşıldığı kadarıyla başta Merkez Bankası kredileri olmak üzere Özel Sektöre açılan krediler hızla artıyor. Kredi alanında, özel sektörden Tarım Kesiminden sonra gelen rakibi Kamu Kesimi; bu yüzden Kamu Kuruluşları için ilginç öneriler getiriliyor. Bu kuruluşların, kredi kaynaklarına daha az baskıda bulunmalarını sağlamak için son zamlar onaylanı-

yor, halka -yani kendilerine- daha çok açılmaları için modeller sunuluyor.

KAMU KURULUŞLARINDAN söz açılmışken, Devlet fonlarının sermaye işbirlikleri biçiminde özel kesime aktarılmasına da değinelim. Bu, özel kesimin finansman ihtiyacını karşılamada kullanılan yollarından biridir. Küçük bir örnekle yetinelim: Yalnızca Makine Kimya Endüstrisi Kurumu, Kaç Holding'e bağlı TOFAŞ ve Türk-Traktör'e sermaye işbirliği biçiminde 95 milyon 148 bin liralık kaynak aktarmıştır.

Teşvik Tedbirleri

FİNANSMANIN bir yolu ek kaynak bulmaksa, değeri de eldekileri kaçırmamak. Teşvik tedbirleri bunu sağlamak için düşünülmüş ve uygulanıyor. Bu tedbirler, Devlettin sermaye kesimine kaynak transferinin, daha doğrusu boşğışının en garpıcı örneğidir. Teşvik tedbirleri arasında yer alan "Yatırım İndirimi" uyarınca yatırımcı, yaptığı yatırım kadar kurumlardan vergisinden muaf tutuluyor. Bunun sonucunda gulluğ miktarlarda Kurumlar Vergisi veren "kurumlar" ortaya çıkıyor. Diğer teşvik tedbirleri arasında, "Gümrük Muafiyeti", "Yatırım Kredisi", "İhracatta Vergi İadesi" gibileri var. Örneğin İrmak Hükümeti, pamuk ihracatındaki tıkanıklıktan, ihracatçılarımızın daha az zarar görmesi için bir kararname ile ihracatta % 25 vergi iadesini yeniden yürürlüğe koydu. Ege Bölgesi Sanayi Odası Başkanı Şinasi Ertan, bunu da yeterli görmemiş olacak ki, geçtiğimiz ay "ihracat tıkanıklığını yenmek için daha ciddi teşviklere" ihtiyaç olduğunu söyledi. Teşvik tedbirlerini yeterli bulmayan yalnızca Ertan ve arkadaşları değil. Niyet gösterisi biçiminde de olsa "Milliyetçi Cephe" hükümetinin programında yer alan noktalardan biri teşvik tedbirlerinin daha da artırılması ve bir "Sanayi Teşvik" yasaasının çıkarılması.

ANCAK, teşvik tedbirlerinin asıl gayesi üzerinde netleşmek gerekiyor. Tedbirlerin tekelci büyük sermayeye yaradığı, tersi durumların önlenmek istendiği açık. Son günlerden bir örnek verelim: Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği-TÜSİAD- teşvik tedbirlerinden "herkesin yararlanılmaması" gerektiğini söylüyor. "Herkes"ten, tekelci sermaye dışındaki herkesin kastedildiğini ayrıca belirtmeye gerek yok.

Başka Yollar

ANCAK, tekelci sermayenin aradan çıkarmak istediği diğer sermaye ve ticaret kesimlerinin yalnızca teşvik tedbirlerinin esirgenmesiyle aradan çıkarmayacağı anlaşılıyor olacak ki, başka yollar da deneniyor. Örneğin, 12 Mart sonrası "reform" isteklerinden biri de tüccarı aradan çıkararak İmalatçı-Büyük Mağaza doğrudan ilişkisinin kurulması idi. Bu henüz gerçekleşmiş değil; üstelik gerçekleşmesi kârlu tedbirler ve büyük değişiklikler gerektiriyor. Ancak, bu "reform" tasarısının bizatihi kendisi, tekelci sermayenin niyetlerini ortaya koyması açısından ilginç.

BİR BAŞKA örnek de son günlerden verelim: Eskişehir Sanayi Odası, Karabük'ün uyguladığı politika sonucunda, pik demirin büyük sanayicilere kapalı olduğundan, küçük imalatçının hammaddesini karaborsadan aldığından yakınıyor. Kayserili sanayiciler de aynı yakına içerisinde. Girdi maliyetlerini arttırarak, karaborsalar yaratarak küçük sermayeyi yutmak, kapitalizmin genel bir yasaasıdır. İşleyiş biçiminde ufak tefek farklılıklar görülse bile bu yasa Türkiye'de de işlemedir.

Ücretler ve Fiyatlar

IRMAK Hükümetinin Maliye Bakanı Bedri Gürsoy, geçenlerde Bütçe-Plan Komisyonunda konuşurken, "Taban fiyatları ve Ücretler artarken, enflasyon mucaze bile durduramaz" demişti. Gürsoy, sermaye kesiminin malum görüşünü bir kez daha tekarlıyor. Taban fiyatları ve ücretlerle fiyatlar arasında Gürsoy'un dediği cinsten bir ilişkinin olmadığını anlamak için bazı verilere bakmak yeterli.

1971-1973 arasında taban hakkının askıya alınması olarak düşmüştür. Ama taban olanca hizıyla.

GÜRSOY'la aynı şekilde, bu konuda daha da söyleyebiliriz. Örneğin 12 Mart'ta, fiyat artışlarının arttırılması açısından bir nevi enflasyonun nedenlerinden olduğunu söyleyebiliyoruz. İzle kredi-boğuş olan, taban arada büyük Anonim. Tadı. En azından zaman faiz ve ana para, hızlı çek değerinden kaybetmi-

1973 seçimlerinde sret politikası bir ölçüde fiyatları açısından önceki yıl oldu. Çoğu tarım ürünleri hariyet Halk Partisi iktidarı olanlara borcunu bu çekmeler ve grevler üzerinden zaldı. Tekelci sermaye iktidarının maliyeti olarak sin-

Yeni Yollar

"ALLAH bir kâpıyı kâ Oysa çoğu kapılar açık lar aramıyor. "Halka açıl satışının özel kesim için oluyor. Daha sonra değeri hisse senedi satışı için rulunun 1975 yılı başında tışını hızlandırıyor. Çünkü faizle satılabiliyor. Bu da hisse senetleri ve devlet lük sağlıyor. Gazete hab rülün 500 milyon liralık tılış durumunda. "Milliyet ramında da bu noktalara yasında yasaasının kısa sü niliyor.

ANCAK bunların hiç demokratik rejimin getirdi Şimdi gündemde yeni bir redir uygulanmayan bir y "vergi geli-lerinde artış ç yatırımların gerçekleşme Gürsoy da "Harp Sanayit rının karşılanabilmesi için duğunu" söylüyor. Ancak en belirleyici etken siyasi koymak, geçici ya da seç hükümetlerin işidir. İşad sözüne çok etkileri "istil tepelinde böyle iktidarla Kritik durum ve seçim h liyetçi Cephe" hükümeti beklenemez.

Ortak Pazar Emperyalizm

YERLİ tekelci sermaye nü de lisans, patent, kâr zıman dışarıya kaprırmak zaman Emperyalizm-Yerli

- VERGİ KOYMAK, GEÇİCİ ÇOK KALICI HÜKÜMETLERİN İŞİDİR. İŞADAMLARININ SON GÜNLERDE SÖZÜNÜ ÇOK ETTİKLERİ "İSTİKRARLI HÜKÜMET" İSTEĞİNİN LE İKTİD TİK DURUMU VE SEÇİM LE "MİLLİYETÇ BİR UYGULAMA BEKLENEMEZ.
- 12 MART DÖNEMİNDE, TEKELCİ SERMAYENİN TEKLERİ, BİLECEKLERİNİ LE İŞÇİLER RİNİN DA ÇIKARLARINA EL ATILDI. BİR DİZİ KARARLARLA, "REFORM"LA GERÇEKLEŞTİRİLMEMEYE LIŞILAN BUYDU.

fiyatları artırmıştır. Grev yla reel ücretler mutlak yatlar artmıştır, hem de

arları temsil etmekle bir- erçekçi davrananlar da var- imi Başbakanlarından Na- n, "amortismanı çabuklaş- teşvik tedbiri olduğunu" n "birinin" de tekeller ol- Hızlı fiyat artışları, fa- vil çıkarın özel sektörün, irketlerin işine yaramak- gelince, ödeyecekleri yot artışı nedeniyle ger- olacaktır.

na taban fiyatları ve uc- ana erdi. 1974 yılı taban lere kıyasla değişik bir 0 altın yılını yaşadı. Cum- arı kendisine seçim kazan- de ödedi. Toplu sözleş- ki baskılar bir ölçüde a- e bunları, demokratik re- ye çekmek zorunda kaldı.

parası ötekini açar" derler. duğunda bile başka kapı- n'ın, yani hisse senedi stinin edici olmadığı gö- nceğimiz satış bunalımı, e geçerli. Bakanlar Ku- ldığı bir karar tahvil sa- u bu kararla tahviller %18 özel sektör tahvillerine htvilleri yanında üstün- rlerine göre, piyasaya sü- hvinin yarısından çoğu sa- i Cephe" hükümeti prog- nem veriliyor. Sermaye de çıkarılacağına deği-

ri yeterli değil. Üstelik i "sınırlamalar" da var. ol beliriyor. Bu uzun sü- : Yeni Vergiler. TÜSİAD madan planda öngörülen eceğini", Maliye Bakanı e Savunma Harcamala- yeni vergilere gerek ol- yeni vergiler konusunda iktidar sorunu. Vergi mci değil, az çok kalıcı larının son günlerde arlı hükümet" isteğinin duyulan özlem yatıyor. Ümeti nitelikleriyle "Mil an böyle bir uygulama

kisi çıkarmamak gerek. Çünkü, tekeli sermayenin bizzat varlığının temeli emperyalizmle bütünleşmiş olması. Bunun tersini düşünmek, kapitalizmin, emperyalizmden bağımsız olarak, tekelleşmeye varan bir ölçüde gelişebileceğini düşünmekle eşit ki, bu, çoğumuzda çoktan tıkanmış bir yoldur. Buna karşılık unutulmaması gereken bir başka nokta daha var: Tekelci sermayenin emperyalizmle ortaklığı, onun basit bir "işçeron", "komisyoner" olması anlamına gelmez. Emperyalist tekellerle zaman zaman pazarlık masasına oturmasını engellemez.

SON ZAMANLARDA, tekeli sermayenin en güçlü kesimleri Ortak Pazar konusunda bazı kuşku- lar duyduklarını belirtiyorlar. Vehbi Koç, "AET an- laşmalarında aleyhimize noktalar olduğunu" ileri sürüyor. TÜSİAD "yabancı sermayenin göreceği sek- tör ve bölgelerin kesin olarak belirlenmesini" isti- yor. İran'a giden işadamları heyetinin sözcüsü, "Yık- larca Batı ülkelerine önem vermeyiz yüzünden kom- şularımızı ihmal ettiğimiz" görüşünde. AET'nin bazı hükümlerinin diğer ülkelerle olan ticari ilişkileri- mizi zedeleyici nitelikte olduğu söyleniyor.

BÜTÜN bunlar niçin? Elbette ki AET'ye karşı olunduğundan değil. İki neden var: Birincisi; tek- elci kesimin elindeki sermaye birikimi, bazı alan- lar da yalnızca kendisinin yatırım yapmasını zorunlu kılacak boyutlara ulaşmıştır. Tekelci sermaye bu a- lanlarda Ortak Pazar, ya da başka bir sermayeye kar- şı çekingen davranmaktadır. Çözüm yolu, TÜSİAD'ın dediği gibi "sektör ve bölgelerin paylaşılması" dir. Söz konusu alanların neler oldukları na gelince, bun- larca "Motor Sanayii" başlığında genelleyen Motor, Elektronik ve Harp Sanayileridir. Eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Gülhan'ın ifadesiyle "Bu alanlarda bağımlılık teknoloji satın alınmasından i- baret kalacak, yabancı sermaye ya da uzmana ge- rek duyulmuyor." Gülhan'ın dediklerinin gerçek- leşip gerçekleşmeyeceğini bilmiyoruz. Örneğin, bundan iki-üç yıl önce Ertuğrul Sosyal Sanayi Oda- ları Genel Sekreteri iken, adı geçen sanayi kolla- rına Özel Kesimin "talip olmadığını" söylüyordu. Bu gün ise Motor Sanayii için yerli tekeller birbirine girmiş durumda.

İkinci neden, son dünya bunalımının ortaya çı- kardığı bazı gerçekler. Bunalım, dış ticaret bağım- lılığı nedeniyle satış sorununu daha da ağırlaştırı- yor. Bunun çok açık örnekleri görülüyor. Dalayı-

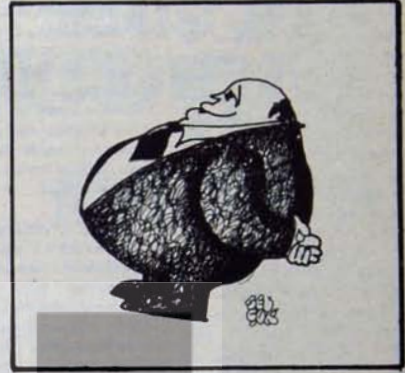
siyla, dış ticarete AET ülkelerine kesin bağımlı- lıktan daha çok korkulmaya başlandı. Yeni açılan- larla yeni ülkelere seferler düzenlendi. Kısacası, te- kelci sermaye için bir musibet bin nashatten daha etkili oldu. İşte bu nedenle "Milliyetçi Partiler" programlarında, yakın doğu ülkeleriyle ilişkiye bu- yük önem verdiklerini belirtmek gereğini, hem de üzerine basarak belirtmek gereğini duyular.

Satış Sorunu ve Yeni Açılımlar

KAPİTALİZMİN, ürettiğini satamaması ve bunun sonucu alan bunalım, başta değiştiğimiz ikinci ya- saya ilişkin. Satış bunalımı hemen hemen beş yıldır geçerliliğini korumaktadır. Ancak kapitalizm, ni- telliği gereği, bu bunalımı ferahlatıcı tedbirler ala- mıyor. Tabii köklü tedbirlerden söz ediyoruz. Yoksa başka tedbirler alınmıştır. 1970 Personel Yasasıyla memur maaşlarının yükseltilmesi ve aynı yıl ge- çekleştirilen devalüasyon gibi. Ancak, bu tedbir- lerin hemen arkasından izlenen enflasyoncu sermaye birikimi politikası ve baskı düzeni, alınan tedbir- leri etkisiz kıldı. İhracat azaldı, ithalat arttı. Dış ticaret açığı 50 yıldır görülmeyen boyutlara ulaştı. Fiyat artışları, artan memur gelirlerini silip süpür- dü. Ücretler zaten reel anlamda artmıyor, azalı- yordu. Taban fiyatları da uzun süre sabit tutuldu. Özel kesimin imalat sanayii yatırımlarında tüketim maddelerine ayrılan pay 1971'de yüzde 20,85 iken 1972'de 40,11'e çıktı. Ancak, üretilen satılmayan- ca bu oran son yıllarda düşmeye başladı. Bugün bir çok tüketim maddesinin üretiminde gerilemeler gö- rülüyor. Hiç kuşkusuz, mevcut gelir dağılımı düzeni içerisinde, iç tüketimi kamçılamadan da belirli si- nirları olacaktır.

DİŞ PAZARLARA satış, akla ilk gelen çözüm yollarından biri idi. Ancak, özellikle dünya eko- nomik bunalımının da etkisiyle bu yol şimdilik ti- kanmış görünüyor. Bazı malların 1973 ve 1974 'deki ihraç durumuna bakalım:

SEÇİLMİŞ MALLARIN İHRACI		
Mal	1973	1974
Çimento/ton	980.370	292.318
Kanserveler/ton	18.204	12.710
Buzdolabı/adet	17.399	11.497
Çamaşır makinesi/adet	1.731	217

İŞTE BU nedenle sınırlı sayıda ülke ile olan ti- cari ilişkilerden kuşku duyulmaya başlandı. Bu ne- denle, İran, Libya ve diğer Yakın Doğu ülkeleri ön plana çıktı. Ege Sanayi Odası Başkanı, "Libya büyük bir gantiye, çimento stoklarımızı eritebilir" dedi. Feyyaz Berker, "İran'a büyük miktarda gıda maddeleri ihraç edebileceğimizi" söyledi.

Sonuç

KAPİTALİZMİN genel yasaları Türkiye'de de işliyor. Kapitalizmin temel çelişkileri Türkiye top- lumunu da etkisi altına almış. Artı-değeri artırma, kaynak toplama tedbirleri satış bunalımını doğuru- yor. Satış bunalımının çözümü ise daha az artı - de- ğere razı olmada yatıyor. Sermaye birikiminin iste- nen boyutlara ulaşması enflasyonu gerektiriyor. En- flasyon ise satış bunalımını daha da ağırlaştırıyor. Te- kelci sermaye, mevcut düzen içerisinde bugünkü bunalımından kurtulabilir. Ancak, yeni bir düzeyde yeni bunalımlar ortaya çıkacaktır. Bugünkü buna- lımdan çıkış yolları, AET ile sektör paylaşımında, Motor Sanayii'nde, Yakın Doğu ülkelerine açılma- da, yeni vergilerde yatıyor. Genel olarak toplu- mun tüm bunalımlardan kurtulması ise, bunalımların kaynağından, yani kapitalizmden kurtulmakla müm- kün.

YORUMSUZ

MÜŞTERİ KÖPRÜLÜLER VE ARKADAŞLARININ GÜNAHI

PETROL ŞİRKETLERİNİN 1974 ve 1973 YILLARI KARLARI (TÜRK LİRASI)

	1974 YILI		1973 YILI		% artış
	KARİ (ZARARI)		KARİ (ZARARI)		
TPAO (1)	814.899.800,47		402.368.236,93		102,5
PETKİM (1)	340.550.440,59		135.761.187,35		150,8
PETROL OFİSİ (1)	121.191.798,38		54.288.035,18		123,2
İPRAŞ (1)	654.800.000,00		308.400.000,00		112,3
ADAŞ (1)	1.644.000,00		-		-
KAMU TOPLAMI	1.933.082.039,44		900.817.459,46		114,6
MOBİL (2)	(- 67.402.636,00)		1.236.459,00		-
Pazarlama	(- 2.681.160,00)		1.780.713,00		-
Refineri	(- 64.721.476,00)		(- 544.254,00)		-
BP (2)	58.400.000,00		25.600.000,00		128,1
Pazarlama	41.600.000,00		15.600.000,00		166,7
Refineri	16.800.000,00		10.000.000,00		68,0
MOBİL - BP TOPLAMI	(- 9.002.636,00)		33.636.459,00		-

(1) Bilanço Karları
(2) Vergilerden Sonraki Karlar

elindeki bir bölümü- ansferi, borç faizi biçi- . Ancak, bundan hiç bir tekeli Sermaye geliş-

SERMAYENİN, SİYASAL İSTİKRAR' ÖZLEMİ

İşadamları sahnede

Geçtiğimiz hafta kamu oyunu en çok ilgilendiren konu, güvenoyu ve alınacak sonuç idi. Güvenoyu tartışmaları sürüp giderken, kalburüstü iş adamları da çeşitli vesilelerle konuşular, görüşlerini dosta düşmana duyurdular. En köklü işadamlarından Vehbi Koç, Otosan Bayiler toplantısında konuştu. Sanayi Odaları Başkanlık Divanı ortak bir bildiri yayınladı. Yine tanınmış işadamlarından Sakıp Sabancı ve Ertuğrul Soysal da bir gazetelerin düzenlediği açık oturuma katıldılar.

Adı geçenler, büyük sanayiciler olarak ekonominin çetrefil sorunlarına değindiler. Yer yer herbirinin kendine özgü düşünceleri, ya da tesbitleri olduğu ortaya çıktı. Ancak hepsinin birleştiği bir ortak nokta vardı: Türkiye ekonomisi bir bunalım dönemi yaşamaktadır ve siyasal plan da en çok gereği duyulan şey, "istikrarlı hükümetlerdir."

Siyasal İstikrar nedir?

"Siyasal İstikrar", "istikrarlı hükümet" gibi konular herkesin kafasında. Her bunalım döneminde bu sorular ön plana çıkıyor. Genellikle, siyasal partilerde "Bünyet" olmaması, istikrarsızlığın nedeni olarak gösteriliyor. Oysa siyasal istikrar gökten inmez. Ekonomik gelişme ve farklılaşma ile siyasal istikrar arasında yumurta - tavuk ilişkisini andıran çıkmazlardan kurtulmak gerekiyor. İşadamları, "şu, şu dönemde istikrarlı bir hükümet olsaydı, işler değişirdi" diyorlar. Ama bu hayıflanma istikrarsızlığın nedenini açıklamıyor. Türkiye'de ekonomik farklılaşma yeni boyutlara ulaştığından, dar boğazlara girildiğinde siyasal değişim ya da istikrarsızlık da hemen ardından geliyor. Biraz gerilere dönüp baktığımızda bunu görüyoruz. 1950 iktidar değişikliğini, 1960 darbesini, AP'nin 1970'de çatlmasını, "12 Mart Rejimini" ele alalım. Bu olayları istikrarsızlıktan, değişimden özel bir zevk alan kişiler yaratmadı. Bunların hepsi, ekonomik değişimin bir uzantısı olarak sımsal ilişkilerde meydana gelen farklılaşmanın ürünüydüler.

Koç Otosan'da

Siyasal istikrarın temelleri farklı yerlerde, ama yine de isteniyor. Koç, Otosan Bayiler Toplantısında yaptığı konuşmayı "İlla da siyasal istikrar" diye noktalandı. Vehbi Koç diğer işadamları arasında, farklı özellikleriyle dikkati çekiyor. Hiç olmazsa daha geniş çerçevede düşünülüp konuşabiliyor. Herkesten çok vergi ödüyor. Bunlar da ona, Türkiye'nin tüm sorunlarına kafa yoran ciddi işadamı görünüşünü kazan-

dırıyor. Ne de olsa Koç, tecrübeli işadamı; tek parti şeflerinden Demirellere kadar elinden çok kişi geçmiş.

Koç'un söyledikleri şunlar: Geçtiğimiz yıllar uygulanan taban fiyatları politikası ihracatı ters yönde etkilemiştir; hızlı fiyat artışları tasarrufları azaltmıştır; tasarruf ilkesine kimse riayet etmemiştir; nüfus artışı korutucu boyutlara ulaşırken, nüfus planlamasına gereken önem verilmemiştir; motor sanayinin Devlet eliyle kurulması büyük bir hata olmaktadır.

Koç'u, "ciddi işadamı" ya pan özellikler şunlar: Diğer sanayicilerimizin pek ilgilendiği nüfus planlamasına eğilimi; dövizler azalırken "lüks otomobillerin sayısının artmasından" yakınıyor; "kaçak olarak yurda giren sigara, elektronik aletler ve silah ticaretinin memlekete ne kadar düzeye çekildiğinin bilinmemesine" değiniyor. Tasarruf ilkesine riayet etmeyenlerden söz ederken "hepimiz" diyor.

Koç, bütün bunların çözümünü istikrarlı hükümetlerde arıyor. Ancak herhalde bugünkü hükümeti alkandan da çırmıyor. Nüfus planlaması bir yana, hükümet ortağı MSP ve MHP "100 milyonluk Türkiye'den bahsediyor. "Milliyetçi Cephe" hükümetinin, tasarruf ilkesine riayet edilelim diye, Mercedes, Chevrolet binicilerini Murat ve Anadolu'ya aktarması beklemez. Yine Koç'un yakındığı kaçakçılık sorunu üzerine bazı veriler yayımlandı. Bunlara göre, silah ve uyuşturucu madde dışında, Türkiye'ye 5 milyar liralık kaçak mal giriyor. Ama bu yeni bir şey değil, yıllardır sürüp gidiyor. 5 yıllık "istikrarlı" AP hükümetinden "balyoz" rejimlerine kadar kimse bunu durduramadı.

Motor Sanayini kim kursun?

Motor Sanayii, yılan hikayesine döndü. Koç, Motor Sanayini Devletin kurmasını istemiyor. Ancak, genel olarak özel sektör kursun mu diyor, yoksa ben kurayım mı diyor, burası açık değil. Devlet adamlarımız ve subaylarımız ise "kursun da kim kurarsa kursun" diyorlar. Ancak, bu acelecilik pratikte belirli bir sermaye kesimine yarayacağından işin biraz daha uzamasında Koç için büyük yarar var. Bu bakımdan Koç, tartışmayı daha da körlüklebilir.

CHP'nin Çıkışı

CHP, Motor Sanayii konusunda, devlet ve devletçilik korkusunu üzerinden atarak çıkış yaptı. Güven oylamasından sonra, Alpaslan Türkeş'in "Eşraf, ağa, mütegalibe zihniyeti ile hareket edip çevresindekileri kapikulu yapmak"la suçladığı CHP, Motor

Sanayinin özel sektöre verilmesine kesinlikle karşı çıktı. Türkiye ise, CHP eleştirisini otuz yıl geriden yapıyor. Gerçekte CHP üzerinde iktidarda iken sermayenin, muhalefette iken demokratik güçlerin ağırlığı artıyor. Motor Sanayii ve Doğuda sıkı-yönetim konularındaki çıkışlardan sonra, Ecevit, Cephe'yi eleştirirken, "Çok ulusal şirketler, uluslararası kapitalizm koşullarında kapitalizmin moşulları olamazcağın, milliyetçiliğin kapitalizme karşı olmakta yattığını" söyledi. Daha sonra diğer partileri "faşizme özenen bir sokak gücüne teslim olmak"la suçladı.

Tütün, Tavuk ve Salça

CHP bu çıkışları yaparken Cephe hükümetini destekleyen işadamları da birtakım, toplantılar yapıyordu. Sanayi Odaları Başkanlık Divanı İstanbul'da toplandı ve bir bildiri yayınladı. Bu bildiri, dış ticaretteki tıkanıklık ve bunun çözümüne ön planda yer veriliyor. Dedimiz gibi, Koç'un dışındakiler hiç olmazsa görünüşte daha tekdüze düşünüyorlar. Tasarruf, nüfus planlaması, kaçakçılık gibi meselelere hiç kafa yormuyorlar. Ama öyle işler yapıyorlar ki, bırakalım siyasal istikrarı, işadamlarının kendi iç istikrarları bile tehlikeye girebilir. Gazetelerden öğrendiğimize göre bazı tütün tüccarları mübaya için iç kredileri yeterli bulmayıp yurt dışından yüzde 20 faizle 750 milyon lira kredi almışlar. Diğer tüccarlar "Pre-financeman" ayrıcalığı olarak nitelendikleri bu duruma çok kızıyorlar, "Böyle şey olmaz" diyorlar. Bir yandan da Libya tavukçuluğunu geliştirmek istiyor, ilgili projeyi Türkiye'nin üstlenmesi için Sanayi Odalarına teklif gönderiyor. Sanayi Odaları da bu teklifi alıp doğrusu Adana Sanayi Odasına gönderiyor. Belki de iklim benzerliği nedeniyle bu işlem yapılmış. Ama buna rağmen, Libya'da "Tavukçuluk Sanayii"ni geliştirmek sadece Adanalılara mı kalmış?

Sanayi Odalarının gördüğü en önemli sorun ihracattaki tıkanıklık. Dış ticaret açığı da bir yandan giderek artıyor. Aklagelenlik ve tek tedbir ihracatta vergi idesi. Geçenlerde pamuk için bu karar yeniden yürürlüğe konmuştu. Şimdi de salça ya yüzde 6 vergi idesi konmuş. Bakalım bu vergi idelerinin ihracatımıza ve ihracatçularımıza katkısı ne olacak. Güven oylamasından üzün ayrılan DP'nin Genel İdare Kurulu, "Kolay ve emeksiz kazanç peşinde koşan çevrelerin bu hükümetin kuruluşunda gösterdikleri gayret ve duydukları umut"tan bahsediyor. Herhalde, Şinasi Ertan'ın kulakları çınlamıştır.

İşçiler daha çok sömürülüyor

Kapitalist düzende, işçilerin sömürülmesi, yarattıkları değer bir bölümüne işveren tarafından el konulmasıyla gerçekleşir. İşçinin bir çalışma günü içerisinde yarattığı değer ne kadarına işverenin el koyduğu, ne kadarının ise ücret biçiminde işçiye ödendiği, ortı-değer oranında ifadesini bulur.

Resmi istatistiklerden hareketle, imalat sanayinde artı değer oranını yaklaşık da olsa hesaplamak mümkündür. İzlenen yol, istatistiklerde katma değer olarak geçen miktardan Ücretlerin düşülmesiyle artı değer oranını elde ederiz. Bu işlemlerin sonucunda artı değer oranını, ya da başka bir deyişle sömürü derecesini elde ederiz.

1963 yılına ait verileri içeren "Sanayi ve İşyerleri Sayımı"ndan hareketle imalat Sanayii artı değer oranları şöyle hesaplanmıştır:

Sektörler	1963	
		Artı-değer oranları %
Toplam		264
Kamu Kesimi		283
Özel İmalat Sanayii		242

Kamu kesimi ve özel kesim birlikte, genel olarak, imalat sanayinde çalışan bir işçi, bir saat kendisi için, iki saat kırk dakika da işveren için çalışmaktadır. Yüzde 264 sömürü oranının anlamı budur.

Aynı yöntemi kullanarak, geçici 1973 "Yıllık İmalat Sanayii Anket Sonuçları"ndan hareketle, artı değer oranları yaklaşık olarak şöyle çıkmaktadır:

Sektörler	1973	
		Artı-değer oranları %
Toplam		300
Kamu Kesimi		320
Özel İmalat Sanayii		244

Bu rakamlardan anlaşılacağı gibi, imalat sanayinde sömürü artmıştır. 1973 yılında işçi, bir saat kendisi için, üç saat de işveren için çalışmaktadır.

Dikkat edilirse, İmalat Sanayii Kamu Kesiminde, sömürü, özel imalat sanayiine kıyasla daha yüksektir. Bunun nedenleri arasında, kamu kesiminde ücretlerin daha yüksek olmasıyla birlikte şu unsurun sözünü edebiliriz: Söz konusu veriler 10'dan fazla işçi çalıştıran "büyük" işyerlerini kapsamakta birlikte, özel kesimde, küçük ölçekli, işgücü veriminin düşük olduğu işletmeler Kamu Kesimine kıyasla daha yaygın durumdadır. Büyük ölçekli kamu işletmelerinde ise, işgücü verimliliğinin, dolayısıyla el konan artı değerlerin daha büyük olduğu söylenebilir.

Genel olarak İmalat Sanayii alt sektörleri için aynı kaynak ve aynı yöntem kullanılarak hesaplanan artı değer oranları şöyledir:

İmalat Sanayii Alt Sektörleri	1973	
		Artı-değer oranları %
Gıda/İçki/Tütün Sanayii		400
Dokuma/Giyim Eşyası/Deri Sanayii		180
Ağaç/Mobilya Sanayii		210
Kağıt/Basım Sanayii		200
Kimya/Plastik Maddeler Sanayii		900
Tağ/Toprak/Cam Sanayii		148
Metal Ana Sanayii		300
Madeni Eşya Sanayii		200
Makina İmalı		180
Elektrik Makineleri İmalı		240
Taşıt Araçları İmalı		270

Görüldüğü ki, en yüksek oran Kimya ve Plastik Maddeler sanayindedir. Bu sektördeki ücretler diğerlerine kıyasla düşük de değildir. Ancak bu sektörde katma değerinin yüzde 60'ını oluşturan Petrol Rafinerilerinde 4 işyeri vardır ve bunların tümü kamu kesimine aittir. Toplam İmalat Sanayii ele alındığında işyeri başına ortalama 100 işçi düşerken, petrol rafinerilerinde işyeri başına 500 işçi düşmektedir. Dolayısıyla rafinerilerdeki yüksek büyüklüğü ve kullanılan teknoloji nedeniyle işgücü veriminin ve yaratılan artı değerlerin büyüdüğü söylenebilir.

Sömürü yüksekliğinde ikinci sırayı alan Gıda/İçki/ Tütün Sanayinde de, Kamu Kesimi diğer sektörlerdekinden daha büyük ölçüde sahiptir. Kamu kesimine ait işyerlerinin yüzde 40'ı bu sektördedir.

Çok Kredi, Az Sendika

Sanayi Odaları Başkanlık Divanı bildirisinde, üzerinde özellikle durulan diğer bir nokta da dış borçlanmaya daha çok ağırlık verilmesine ilişkin. Sanayici ve işadamlarımızın bu kanalı çok kullanacakları şimdiden belli oluyor. Cephe hükümetiyle birlikte, dış ve iç finansman konularında somut istekler gelmeye başladı. Dış kredi istekleri bunların biri ve en önemlisi. DYO'cu Selçuk Yaşar da, ilk tedbir olarak Demirel Hükümetinin faiz oranlarını düşürmesini istiyor. Böylece özel kesim daha kolay para bulacak.

Aynı bildiri de, sendikalar arası rekabetin, "Süm" ücret artışlarına yol açmasından yakınılarak, "Bu kadar sendika neyimize" demeye getiriliyor. Ancak, sendika sayısını azaltmak için çok uğraşmak gerekiyor. Bunun için "İstikrar"dan da öte şeyler gerekli; Faşizm gibi. Demokratik birikimin ulaştığı boyutlar, demokratik güçlerin kararlılığı, işadamlarının "Az sendika ama öz sendikamız" düşüncelerini düşüncelerine düşüncelerine mahkum edecektir.

"Çağrı Arayan" Adam ve Çağrı Bulan Adam

Milliyet Gazetesinin açık oturumunda konuşan Ertuğrul Soysal ve Sakıp Sabancı da herkes gibi siyasal istikrar gereğinde birleşerek, yabancı sermaye ve krediye kapıları daha çok açmamızı istiyorlar. "Çağrı Arayan" adam, Ertuğrul Soysal, ayırdedici olarak, "Çok uluslu şirketlerin sapırcı etkilerinden kurtularak iç ekonomiye bağımsızlık sağlayan bir modelin izlenmesi"ni salık veriyor. Bu durumda Soysal'ın, çağrı Ortak Pazarla ilişkilerde araması gerekiyor. Ne bulacağı ayrı bir merak konusu.

Cephe Hükümetinin kurulmasıyla çağrı bulan Sabancı ise, "Un var, yağ var, şeker var, niye helva yok" diye sorarak çözümü istikrarlı hükümete bağlıyor. Gerçekten de, un var, yağ var, şekerde artık bulunuyor. Ancak Cephe Hükümetinde helvayı yapacak güç ve uyum yok. İstikrar sorunun cevabı baransa yatıyor. İstekler ve Paralel

Şimdi, neyi kimin dediğini bakmaksızın önemli işa-

Var mısınız?

NEYİN BUNALIMI

Ülkemiz özellikle son yıllarda sosyal-ekonomik ve siyasal bir bunalım içersine girmiş bulunmaktadır. Aslında bu uzun yıllardır var olanın, son yıllarda daha bir yoğunlaşması, daha bir belirgin hale gelmiş olmalıdır.

Bu ise, kapitalizmin genel bunalımının ülkemize yansımış boyutlarıdır.

Kapitalizm, özünde, sisteminde, sürekli olarak bu bunalımı yaratır ve yeşertir. Son çeyrek asırda gittikçe etkinleşen ulusal kurtuluş hareketleri, petrol sorunu ve petrol üreten Ortadoğu ülkelerindeki gelişmeler, işçilerin ve tüm emekçilerin her geçen gün demokratik istemlerinin artması, kendi sınıflarının bilincine kavuşmaları, bu yeşermeyi çabuklaştırıyor ve daha da bir belirginleştiriyor etkenler olmuştur.

Ülkemiz ekonomisinin büyük ölçüde dış bağımlılığı, siyasal iktidarların, kendi yapıları içinde bile çağdaşların an çok gerilerde bulunuşu işçi sınıfımız ve emekçi halkımızın her geçen gün sorunlarının çözümünün nasıl olacağını bilincine ulaşmaları, devrimci demokratik kitle örgütlerinin etkin ve tutarlı gücü, bu oluşumun belirginleşmesinin etkenleri olmuştur.

KURTULUŞUN YOLU

Sosyalizmin, kapitalist düzenin yerini alacak olan, kapitalist düzenin yerine kurulacak tek düzen olduğu, bilimin ve tarihsel gelişimin ortaya koyduğu bilimsel gerçektir. Sömürünün yok olduğu, üretim araçlarının özel mülkiyetinin ortadan kalktığı bir temel sistemdir. İşçi sınıfının ve onun doğal mütefikleri olan tüm emekçilerin düzenidir. İşte kurtuluşun yolu bunu gerçekleştirir. Yoksa, özünde kapitalizmi reddetmeyen hiçbir siyasal güç ve getireceği sistem, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın kurtuluşuna gitmeyecektir.

PARTİ SORUNU

İşçi sınıfımız tarihsel görevini nasıl yapacak ve iktidara nasıl ulaşacaktır? Bunun yanıtı kısa ve özür. İşçi sınıfının biliminin özüne göre oluşan ve bu ilke yönünde uğraş veren siyasal bir güç ile yani işçi sınıfımızın sosyalist partisi ile.

damlarımızın isteklerini söyle bir sıralayalım:

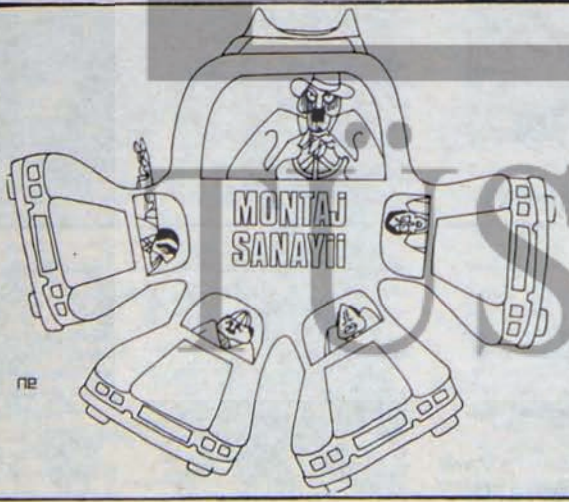
- Tasarruf artsun, israfa son verilsin,
- İç Ekonomiye bağımsızlık sağlansın,
- İhracat teşvik edilsin,
- Nüfus planlaması yapılsın,
- Taban fiyatları yüksek değil, "Gerçekçi" olsun,
- Motor Sanayiini Devlet kurulsun,
- Dış Borçlanmalara ağırlık verilsin,
- Kaçakçılık önlewsin,
- Sendika rekabetine son verilsin,
- Faiz oranları indirilsin.

Görülen şu: Bunların bir bölümü kendi içinde çelişkili; bir bölümü hükümeti oluşturan partilerle çelişkili; bir bölümü "Türkiye'nin Düzeni" ile çelişkili; ve nihayet bir bölümü de mevcut hükümetin sekin yatırımı politikası ile çelişkili. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de

işin içine Uluslararası Para Fonu giriyor ve proje kredileri tahsis karşılığında, aşırı tüketimin sınırlanmasını vergilerin artırılmasını ve yeni zamlara gidilmesini istiyor. Fon'un istekleri de başta seçim yatırımı politikası olmak üzere bir çok şeyle çelişiyor.

Hükümetin 4 oya dayalı olmasını bir yana bırakırsak bile bunca çelişki arasında nasıl siyasal istikrar sağlanacak? Sermaye çevrelerinin istediği anlamda bir siyasal istikrarın ne kadar uzak olduğu belli değil mi? Sermayeyi hoşnut edecek istikrar rejimleri 12 Mart'tan sonra denendi. O da çözüm sağlamadı, yürümedi, sökmeydi. Sökme, yürüme şansı bugün için daha da az. Bu koşullarda, sermayenin istikrar özellikleri siyasal planda şimdilik cevapsız kalacağı benziyor.

Nezih Danyal

Partiyi oluşturmadan, partisiz olarak etkin bir siyasal mücadelelen verilmesi olanağı yoktur.

Partinin işlevlerini, hiçbir demokratik kitle örgütünün yerine getirmesi söz konusu olamaz. Bir başka ifade ile demokratik kitle örgütleri bir siyasal parti değildir. İktidar almazlar. Demokratik kitle örgütleri kendi güncel forklasyonlarını yerine getirmek ve temel doğru paralelinde etkinliklerini ve çabalarını sürdürmekle yükümlüdürler.

Dememiz şudur ki, partisiz sosyalist mücadeleyi sürdürmek ve başarıya ulaşmak olanağı yoktur. Aksine bu her zaman, işçi sınıfına yanlış hedefleri gösterme, giderek sermaye partilerinin kuyruğuna tokilma "vahim" sonuçlarını doğurabilir.

"İTTİFAK SORUNU"

Sosyalistler "Bağımsızlık-Demokrasi-Sosyalizm" bütünlüğünün mücadelesine katılmak zorundadırlar. Bu mücadelede tüm demokratik, ilerici kuruluşlarla ittifak yaparlar. Somut amaçlarda sosyalist olmayan siyasal partilerle bile o hedefin gerçekleşmesi yönünde ve bununla sınırlı olarak ittifakı reddetmezler. Gereklince ve gerekse genel amaçlara yönelik işbirliği geri itilemez. Örneğin demokratik hakların genişletilmesi, işçi ve emekçi halkımız yararına olan somut konularda işbirliği gerekli görülebilir.

Peki bu ittifaka kim karar verecektir? Demokratik mücadele bütünlüğü içinde, elbette buna karar verecek olan da bağımsız sosyalist parti olacaktır. Yoksa demokratik kitle örgütleri tek tek bu yolla buna karar verme yanlışlığına düşmemelidirler.

Partinin yokluğunda buna zorunlu olmak, parti olmasa da olur yanılgısına gerekçe olamaz.

GÖREV

Ülkemizde devrimciyim diyenler, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın iktidarını savunurlar, sosyalistim diyenler, doğru olan tavırları almak görevi ile karşı konşuyordular.

Uzatmadan söyleyelim. Sosyalist parti olmadan, sosyalist mücadele olmaz.

ÖZCAN KESGEÇ

KAMU KURULUŞLARI İŞTİRAKLERİ

Maliye Bakanlığınca yayınlanan "1975 Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve İştirakleri Yılığ" bu kuruluşlar hakkında çeşitli bilgiler içermektedir.

Kamu Kuruluşlarının bir bölümünde, sermayenin tamamı devlete aittir ve özel kuruluş kanunlarıyla yönetilirler. Bunlara "İktisadi Devlet Teşekkülü" adı verilmektedir. Diğer bir bölüm kamu kuruluşunda ise, sermayenin yaridan çoğu devlete aittir.

Her iki grubun da özelliği, sermaye iştirakleri biçiminde özel kesime kaynak sağlanmadır. Devletin yatırımlarını özel sektörle birlikte yapması, ikinci Beş Yıllık Planda prensip olarak kabul edilmiştir. Özel kesime sağlanan sermayenin yanısıra, bu kuruluşlarda devlet sermayesinin bulunması, kredi sağlama açısından da özel sektöre büyük kolaylıklar sağlamaktadır. "Devlet sermayesini batırmama" kaygısıyla, devlet kredi kurumları kredi tahsisinde "eli açık" davranabilmektedir.

Hazırlanan yıllığa göre, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin sermaye iştiraki biçiminde dışarıya sağladığı kaynaklar 2 milyar 300 milyon TL. ye ulaşmaktadır. Bu kaynak transferlerinin büyük bölümü Banka ve Sigorta kurumları dışında kalan "işletmeciler" kurumları eliyle gerçekleştirilmektedir.

Dışarıya sağlanan sermaye büyüklüğü bakımından iştirakçi kurumların başında TPAO, Sumerbank, Etibank, Türkiye Çimento Sanayii, Şeker Fabrikaları TAŞ, MKE ve TEK gelmektedir. Bu kuruluşların sermayelerine iştirak ettikleri şirketlerden bazıları şunlardır:

TPAO: İpragöz AŞ, İstanbul Gübre Sanayii AŞ, ADAŞ Akaryakıt Dağıtım AŞ; Sumerbank: Mensucat Bayaları AŞ, Soda Sanayii AŞ, Parselen ve Gıda Sanayii AŞ; Etibank: Civa İşletmeleri AŞ, Anadolu Mermer ve Granit Sanayii AŞ, Kumaş Manyezit İşletmeleri AŞ; MKE: Tofaş, RCY Ball Bearings Ltd; Şeker Fabrikaları AŞ: Doğan ve Tat Konserveleri; TEK: AEG Eti Elek. Endüstrisi AŞ, Çukurova Elektrik AŞ, Çanakkale Seramik Fabrikaları AŞ.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 1975 yılında 5 milyar 765 milyon açık verecekleri programlanmıştır. Bu kurumların aynı yıl için programlanan yatırım harcamaları ise 25 milyar liradır. Böylece, 1975 yılı için 30 milyar liralık bir finansman ihtiyacı doğmaktadır. Bu ihtiyacı büyük bölümü, Bütçe ve Devlet Yatırım Bankası eliyle, yani işçilerden, memurlardan alınan vergi ve kesintilerle sağlanacaktır.

PORTEKİZ: ÖZGÜRLÜK 1 YAŞINDA

Evet, Portekiz'de özgürlük bir yaşına bastı. 25 Nisan 1974'te "Silahlı Kuvvetler Hareketi"nin yönetimi ele almasıyla Avrupa'nın en uzun ömürlü faşizmi tarihe karışıyor, Portekiz halkı için demokratik kazanımlar dönemi başlıyordu. Son bir yıldır olaylar başdöndürücü bir hızla gelişti. Portekiz'de, Koca bir sömürge imparatorluğu çöktü. Burjuvazinin "Portekiz de Gaulle"ü olarak ileri sürdüğü Spínola, başında gözüktüğü hareketin tarihsel yürüyüşünü durdurmaya kalınca ezildi. Özgürlük ve demokrasi düşmanları hergün yeni tertipler peşinde, çaresizlikle saldırıyor gerici-ler. Oysa, başta işçi sınıfı olmak üzere, ülkenin ilerici demokratik güçleri 25 Nisanla başlayan süreci pek yarı yolda bırakacağına benemiyorlar. Dışarıda Brandt'li, Kissinger'li emperyalizme, içeride büyük toprak ağalarına, tekelere, gerici kılısa yağın pekiştiriyorlar kazanımlarını; ka-

rarı adımlar atıyorlar "Yeni Portekiz" için.

Portekiz faşizminin sinifsal niteliği

Bu bir yılın değerlendirmesini yapabilmek için geçmişe bir göz atmak gerek. Siyasal birlikten yoksun bir Avrupa'da daha 1193'te hemen hemen bugünkü sınırlar üzerinde (92 bin km²) "Ulusal devlet"ini kuran Portekiz, 16. yüzyılda kurduğu sömürgeleşme ağı ile kıtanın ticaret metropolü oluyor. Ülkede bir ticaret kapitalizmi gelişiyor, ama sanayi devrimini yok. İspanya ve Hollanda'nın baskıları karşısında İngiltere'nin "himaye"si koruyor Portekiz'i. Fransız devriminin ilerici etkilerine karşı verilen savaşlarda Portekiz de var. Beri yandan Osmanlı toplumu 1839 ve 1856 hareketleri ile "tanzim" ve "Islah" edilirken, Portekiz toplumu 1820-49 yılları arasında bir dizi reformlara tanık olmuştaki. Liberal eğilimli burjuvazi ile büyük top-

rak ağalığı ve kilise arasındaki ilerici gerici kavga, 1891'de Cumhuriyetçi bir ayaklanmanın bastırılmasıyla son buluyor.

20. yüzyıl, kapitalizmin emperyalist aşamaya varmasıyla başlar. 1905 Rus, 1906 İran, 1908 Türk, 1911 Çin devrimleri birbirini izler. Portekiz burjuva devrimi de bu gelişme içinde yer alır. 6 Ekim 1910'da ilan edilen Cumhuriyet, liberal eğilimli küçük ve orta burjuvazinin eseri. Kilise önemli oranda geriliyor, ama toplumdaki sosyal reform ihtiyacına (örneğin toprak reformu) bir takım anayasal çözümler getiriliyor. Savaş sonrası Portekiz'i tam bir yıkımdır. Tüm gelirlerin % 53,5'u devlet borçlarının faizlerini ödemeye ayrılmaktadır. Bir tarım ülkesi olan Portekiz, dönemin uluslararası konjonktürü ile daha da çökmekte, tekelere ise habire sermaye karmaktalar. İkide bir devrilen hükümetler (1910-1926 arası irili ufaklı 24 darbe) iş-

sizliğe çareyi, dışarıya göçü teşvik politikasında bulmakta. Fiyatlar 1916-24 arası tam 11 kat artmakta, 120 bini CGT'de sendikali işçi sınıfı 1921'de Portekiz Komünist Partisi'nin kurulmasıyla siyasal bir güç olarak beliriyor. Grevler, yürüyüşler birbirini izliyor.

Bu bunalım ve istikrarsızlık asıl küçük burjuva zilye ve orta halli kitleleri ediyor. Tekeller, kilise ve büyük toprak sahipleri bu hoşnutsuzluğu ve tedirginliği kullanıyorlar ve ülkeyi bunalımdan kurtarması için Coimbra Üniversitesi'nin "altın çocuğu" "Harika İktisat profesörü" Antonio Salazar'ı Maliye Bakanlığına getiriyorlar. Kısa sürede büyük sermayeyi, kiliseyi ve toprak sahiplerini memnun eden Salazar, 1927'de Portekiz Komünist Partisi'ni ve CGT'yi kapatıyor. Böylece orta katmanların da güvenini kazanıyor. 1933'de İtalyan Anayasası kabul ediyor ve korporatizm yerleştiriliyor (Aynı dönemde Türkiye'de ünlü iş mevzuatı ve pek ünlü 141 - 142 maddeleriyle TCK yürürlüğe girmektedir.)

Türkiye gibi Portekiz egemen sınıfları da 2. Dünya Savaşına girmiyorlar. Savaş sonrasında belirgin bir özelliği ise, tarım ve ticaret kapitalizminin smai ve mali kapitalizme dönüşmesi. 1953'te uygulanmasına başlanan 1. Beş Yıllık Planla elektrifikasyon, sulama, demir çelik, rafineri, çimento, kağıt vb. alanında önemli gelişmeler elde ediyor. 1960'lara dek bir çeşit "kenomo

çeşit "ekonomik milliyetçilik" uygulanıyor. 1943-60 arası ülkeye giren 2 milyar Eskudo (1 Dolar = 23 Eskudo)ya karşılık, 1961-67 rakamı tam 20 milyarı buluyor. Bu çok önemli bir veri: 1960'larla başlayan silahlı ulusal kurtuluş savaşları devlet bütçesinin her yıl % 50'den fazlasını yutuyor ve Portekiz burjuvazisi tek başına bu yükün altından kalkamayacak duruma geliyor. ABD, İngiltere, Federal Almanya, Belçika, Fransa böylece Angola'nın, Mozam-

bik'in zengin yeraltı kaynaklarına el atıyorlar.

1963'de Gine Bissau 'da başlayan silahlı mücadele bir yandan, Portekiz demokratisiz güçlerinin kararlı direnişi diğer yandan, faşizme yeni çıkış yolları aramak gereğini du yurdu. Avrupa burjuvazilerinde faşizmi, İspanya, Portekiz ve Yunanistan'da uygulandığı biçimyle sevmiyorlardı. 1963'de hastalanarak sahnedan çekilen Salazar, böylece rejimne son hizmetini yaptı; "liberal" Caetano işbaşına geldi. Ülke ekonomisi 10 büyük ailenin elindedir. Büyük tekel-ler yatırım için Brezilya 'ya, Afrika'ya yönelirken, Caetano'nun yöndü AET. İç pazarı geliştirmek için de olsa işçi ücretlerini yükseltiyor Caetano.

25 Nisan gökten mi indi ?

Hayır, Portekiz burjuvazisi içindeki gelişmeleri tanıma gerek. Ülkenin en önemli üç büyük grubundan biri olan CUF, AET yanlısı. Rejimin açılmasından yana. Sömürge-lerin bağımsızlığını kazanması pek korkutmuyor onu, "ye ni sömürgeçilik" daha bir elverişli. Üstelik savaş bitince emek daha bir ucuzlayacak... Çünkü terhis olacak 200 bin asker var. Bu iç çelişki ve güçlükler yanında Portekiz halkının işçi sınıfı öncülüğünde verdiği antifaşist mücadele var; gençliği ile, ilerici aydınları ile. Uluslararası dayanışma var. Ama "öldürücü darbe"yi sömürge halkları indiriyor Portekiz faşizmine.

SKH Nedir ?

1973 güzünde "Albaylar hareketi" olarak doğan bu hareketin kaynağı Gine. 38 yaşındaki Otello de Carvalho'nun etrafında 1973 Temmuz'unda başlayan ilk çekirdeklenme. Toplantılara siviller de katılıyor. Ama 22 Şubat 1974'te General Spínola'nın "Portekiz ve Geleceği" adlı kitabı Lizbon vitrinlerinde satışa çıktığında pek az kimse bu geleceği kestirebiliyordu, kendisi de dahil.

ALVARO CUNHAL ve MARIO SOARES: Komünistlerle sosyalistler faşizme karşı ortak mücadelede.

TARİHTE BU HAFTA

22 Nisan 1947

Görünüşte Türkiye ve Yunanistan'ı Sovyetler'den gelecek bir saldırıya karşı güçlendirmek ve "Bağımsızlığın" korumak amacıyla güden Truman Doktrinini Kongre'den geçti. "Hür Dünya'yı desteklemeyi amaçladığı belirtilen, askerî ittifakları içerdiği kadar ekonomik bağlanmayı da gerektiren Doktrin, soğuk sa-

vaşın da başlangıcıdır. Bu soğuk savaş temelinde Sosyalist Dünya'ya ve ulusal kurtuluş savaşlarına karşı bir saldırı politikasıdır. Bu politika Marshall yardımıyla da destekleniyordu.

24 Nisan 1945

İtalya Faşizminden kurtuldu. İtalyan Milli Hürriyet Komitesi partizanlarının ve müttetiklerin zaferi sonucun-

da, 28 Nisan'da kendi halkını ve tüm Avrupa'yı kana bulayan, faşist Hitler'in suç ortağı "Duçe" Mussolini sevgilisi Claretta Petacci ile birlikte öldürüldü ve halkı O'na olan kinini ayaklarından asarak gösterdi.

25 Nisan 1975

Sovyet ve Amerikan Orduları Elbe Irmağında karşılaştı. Böylece Almanya'nın

doğu sınırı çizilmiş oldu. Aynı gün Sovyet Orduları Berlin'e girdi ve Faşizmin yıkılışı kesinleşti.

22 Nisan 1912'de Parti'nin bütün Rusya için legal organı ve günlük işçi-yığın gazetesi olan Pravda'nın ilk sayısı çıktı. Pravda, Parti ile geniş halk yığınları arasında sürekli bir bağ kurmaya çalışıyordu. Gazetenin her sayısında işçilerin somut du-

rumları ile ilgili sayıları iki senede 17 bin'i aşan işçi mektupları yayımlandı. Gazete etrafındaki işçi muhabir çevresel Leninist fikirlerin, Bolşevik parolaların halk yığınları arasında yayılmasına etkili oluyordu.

Pravda'nın günlük baskısı 40 bin civarındaydı. Sekizlerce yeşellenen gazete her seferinde değişik bir isimle yayını sürdürdü.

Nasil oluyordu da bir Nato ordusu böyle bir hareketi başlatabiliyordu? Burjuvazi için çelişkiler, toplumu sarımsan acımlar orduda da yankısını buluyordu kuşkusuz. Bu çelişkiler bir bütün olarak devlet aygıtını, özel olarak da orduyu etkiliyor. Yüksek öğrenimin paralı olması, askeri okulları yoksul halk çocukları için tek okuma alanı yapıyor Portekiz'de. Bu ise ordunun eğilimini etkiliyor. 38 ay Afrika'da askerlik ne ile hakla gösterilebilir ki? Kadro ekallığı nedeniyle askere alınan üniversite öğrencileri, aydınlar da kendi akımlarını getirdiler orduya. Bütün bunlar gerçek, ama asıl asileri bir zaferin olanaksızlığı inancının yerleşmesidir ki, ordu üst kademelerinde tabandaki harekete katılmaya itti. Ve 25 Nisan 1974'te, faşizm öldürücü darbeyi yedi.

Köklü dönüşümler

25 Nisan yeni bir sürecin başlangıç noktası. Demokratik kazanımlar süreci bu. Sınıf egemenliğini Spinoza iktidarı ile sürdürmek isteyen burjuvazi ve onun iç-dış müttefikleri ise, bu gelişmeye karşı direniyorlar. Devlet aygıtı içinde, ideolojik devlet aygıtı içindeki mevzilerine dayanarak iktidarı ele geçirmek istiyorlar. Ellerindeki ekonomik silahları kullanıyorlar. İşçi sınıfını bölerek, SKH'ni halktan kopararak tarihsel gelişimi durdurmaya çalışıyorlar. Bu geçen bir yıl, bu açıdan belirleyici gelişmeler gösterdi.

Daha Temmuz 1974'te Spinoza SKH'nin 18 maddelik demokratik hedefler programına cephe aldı. Sonuç: sağın gerilemesi. Gene bizzat Spinoza'nın ön ayak olduğu ünlü 28 Eylül Sessiz Çoğuluk mitingi ise işçi sınıfının Lizbon'a giden yılları barikatlarla kapamasıyla akim kaldı. Sonuç: Spinoza istifa etti. Ama karşı devrim uyumuyordu. Son 11 Mart girişimi de SKH- İşçi Sınıfı İttifakı ile bastırıldı. Kurulan Devrim Konseyi ise siyasal düzeyde bugüne dekatsiz adımların en önemlisi. Demokratik ve ilerici çizgi böylece anayasal bir temele dayanıyor. Hükümette yapılan değişiklikler, demokratik halk hareketinin katılımıyla geriye dönüş özlemlerine iyi bir cevap oldu.

Toplu sözleşme hakları

Amacı: "Bütün demokratik güçlerin Silahlı Kuvvetler Hareketi ile birliğini sağlamak"

Faşizm birlikte devirdik. Birlikte çalıştık, birlikte dinleneceğiz.

üret artışı, asgari ücretin saptanması, geride kalan 1 yılın kazanımlarından. Ama artık sorun bu değil. "Demokratik rejim tekelinin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarı ile bağdaşabilir mi?" Sosyalist Parti'nin "evet" demesi yanında SKH ve PKP "hayır" diyorlar, ve sıralıyorlar karnitları:

- Ekonomik durum perişan. Patronlar hala egemen.

- 200 000 askerin terhisi ile işsizlik daha da önemli bir hal aldı.

- Bir tarım ülkesi olan Portekiz tarım ürünleri ithal ediyor. İhracat ise, alıcı Batı ülkelerindeki bunalım nedeniyle düşüyor. Dış ticaret ve ödemeler dengesi büyük açık veriyor. Nüfusum yaklaşık dokuzda biri yabancı ülkede çalışan Portekiz'e, bu yolla giren döviz miktarı düşüyor. İşçilere aleyhte propaganda yapılıyor. Bankalar sabotaj edip alkoyuyorlar. Belirli imalat dallarında üretim kasten düşürülüyor. Belirli dallarda dengeşizlik yaratacak ücret artışlarına gidiliyor. Gericiliğe hizmet eden sol grup çuklar sumi grevler yaratıyorlar. Bankalardan milyarlar çekiliyor, İBRD 400 milyonluk krediyi geçiktiriyor ve Espirito Santo gerici ve faşist örgütleri besliyor.

Görülüyor ki, faşizm ve gericiçik kolay kolay teslim olmak istemiyor. Savaş daha uzun sürecek. 15 Banka ve 25 sigorta şirketinin devletleştirilmesi bu savaşta önemli bir adım. Bunları endüstrinin kilit dalları izleyecek. Ülkedeki tüm şirketlerin toplam sermayelerinin % 10'unu elinde bulunduran CUF, ulusal ekonominin % 80'ini 1000 kadar şirket aracılığıyla elinde tutan 8 büyük grup. Bu arada Champalimaud ve Espirito Santo bunların başında geliyor. Tarımda köklü bir toprak reformu uygulanacak. Hem tarımda çalışanlara daha iyi bir yaşamın, hem de tarımsal üretimi artırma gereği. Güneydeki büyük toprakların bir bölümü daha şimdiden "işleyen"lerin eline geçmiş. Ulaştırma sektörü de devletleştirilecekler arasında.

Bütün bunları klmiler gerçekleştirecek? Ülkedeki örgütlenmiş güçlerin ana çizgileri ne?

Siyasal güçler

Silahlı Kuvvetler Hareketini tekelere karşı stratejisinde destekleyen, her alanda olduğu gibi Portekiz Komünist Partisi. 48 yıllık faşizm karşı işçi sınıfı ile olan yakın bağları sayesinde direnebilen PKP'nin Merkez Komitesindeki 22 üyenin mahkumiyet tutarı 308 yıl. Geçen Ekim'de toplanan 7. Büyük Kongresine 4000 delege katıldı. Aynı kongre ile yeni dönemde uygulanacak strateji saptandı.

İşçi sınıfı ile bağları zayıf olan Soares'ın Sosyalist Partisi kendisini "Marksist, sosyalist" olarak niteliyor. Demokrasî düşmanlarma karşı verilecek mücadeledeki kararlılığı, sendikalar sorunundaki ters tutumu ile ilerici cepheye zayıf bir nokta. Kendisini sosyal demokrat diye nitelleyen Demokratik Halk Partisi de hükümetin ortaklarından biri. Ama sık sık SKH ile çelişir tavırlar alıyor. Son hükümet değişikliği ile 2 temsilcisini kabineye sokan Demokratik Halk Hareketi ise, tutarlı çizgisi ile özgürlükten yana mücadeleye katılıyor. Siyasal partiler içinde son günlerde askiya alınan bir tanesi de var ki. Allah sahibine (yani burjuvaziye) başıgılasın. Diyor ki bu "Proletaryanın Partisini Yeniden Örgütlenme Hareketi". "25 Nisan doğrudan doğruya karşı devrimden gelmiştir. Silahlı Kuvvetler hareketinin programı yükselen devrime karşı koymada emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin ittifakının belgesidir."

Devrimci güçleri bekleyen görevler

Gine-Bissau 1973 Eylül'ün de Bağımsız Cumhuriyeti oldu. Mozambik önlümlüdeki İltaziran'da bağımsızlığını alacak. Angola'da ise üç ayrı bağımsızlık hareketinin kendi aralarında anlaşmaya varmaları bekleniyor. Bir Nato üyesi olarak kalmakta devam eden Portekiz'in Başbakanı Vasco Goncalves "Biz anlaşmalarımıza bağlıyız" diyor ve ekliyor: "Ama bu anlaşmalar Arap halkına karşı kullanılmaz."

"Orta ve küçük işletmeleri koruyan bir temel reformlar politikası ile ekonomik düzeyde, devlet aygıtını ve ideolojik aygıtları faşistlerden ve gericilerden temizlemekle de siyasal düzeyde zafere doğru yürüyecek Portekiz devrimi" diyor Alvaro Cunhal ve başarılarını vazgeçilmez koşullarını şöyle sıralıyor:

- İşçi sınıfının kendi içindeki birliği, sendikalar düzeyindeki örgütsel bütünlüğü,
- İşçi sınıfının köylülükle olan ittifakı,
- Komünist Partisi ile Sosyalist Parti arasındaki ittifak,
- Bir bütün olarak Silahlı Kuvvetler Hareketinin PKP başta olmak üzere tüm ilerici demokratik güçlerle, halkla ittifakı, kaynaşması.

VLADİMİR İLYİÇ LENİN

Vladimir İliç Ulyanov LENİN 27 Nisan 1870'de doğdu.

Lenin'den önce yaşayan Marx ve Engels, toplumların evrensel gelişim ve değişim yasalarını buldular. Tarihin, başlıca bir aylar zinciri değil, belirli yasalara yönlendirilen algılanabilir bir süreç olduğunu kanıtladılar. Toplumların gelişiminde, üretim biçiminin belirleyici olduğunu, toplumsal olayların incelenmesinde diyalektik yöntemin tek ve vazgeçilmez araç olduğunu tüm burjuva bilim adamlarının yad-sıyamayacakları bir biçimde ortaya koydular.

Lenin, Marx ve Engels tarafından biçimlendirilen yasa ve yöntemleri daha da geliştirdi ve çoğunun koşullarına uyguladı. Lenin'in yaşadığı dönemin kapitalizmi, emperyalizm aşamasına ulaşmıştı. Lenin emperyalizmi tahlil etti; niteliğini, yasalarını ortaya çıkardı. Emperyalizm çağının koşullarına Marxizmi uygulayarak, bilimsel sosyalist öğretiyi Marxizm-Leninizm olarak geliştirdi.

Lenin, toplumun en tutarlı devrimci kesimi olan işçi sınıfının, burjuvaziye karşı yürüttüğü savaşta, yoksul köylüler ve diğer çalışan sınıflarla ittifakı ilkelerini saptadı ve uyguladı. İşçi sınıfının öz örgütü, kavramını teoride ve pratikte geliştirdi. İşçi sınıfının kendi başına, mücadelesini ancak ekonomi mücadelede sınıra kadar götürebileceğini, sınıf bilincinin, siyasal mücadele bilincinin işçi sınıfına dışardan işçi sınıfı partisi aracılığıyla verilebileceğini gösterdi. İşçi sınıfı partisinin, burjuva partilerinden farklı, işçi sınıfının en bilinçli unsurlarını barındıran çelik disiplinli parti anlayışı ve devrimin gerçekleştirilmesinde partinin vazgeçilmez rolü, Lenin'in en önemli katkıları arasındadır.

Lenin'in en önemli katkılarından bir başkası da, devlet, demokrasi, proletarya diktatörlüğü ve tek ülkede sosyalizmin gerçekleştirilmesi konularında geliştirdiği bilimsel teoridir. Bu nedenle, Marxizm-Leninizm, bir üst düzeyde, proletarya devrimi ve bu devrimin sorunlarının çözümünü düzeyinde gerçekleştirilmiş biçimlerdir.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kurulmasındaki öncüllüğü ve uygulayıcılığının yanısıra, dünya işçi sınıfına sosyalizmi gerçekleştirmede kullanacakları evrensel öğretiyi armağan eden Lenin'i 105. doğum yıldönümünde saygıyla anarız.

ŞİLİ'DE FAŞİZME KAN ARANIYOR

Faşizm, her ülkeye, ulusun tüm kaynaklarını büyük burjuvazinin sınırsız sömürüsüne açmak için yerleşir. Şili'de de uluslararası sermaye ve Şili'nin büyük burjuvazisi, halkın meşru yönetimini kanlı bir biçimde devirerek, satılmış bir faşist çeteyi halkın emeğinin ve özgürlüklerinin üzerine saldirttı.

Sermayenin olanca hızy-la birikmesi faşizmin kanunu. Fakat sermaye birikiminin de belli kurallara uyması gerekiyor. Faşist yönetim altında tekelci devlet kapitalizminin işlevi, ulusal kaynakların ve emeğin, sermaye sınıfının kıyma makinesine bu kurallara göre girmesini sağlamak. Bunun için de ekonomiyi "düzenlemek". Bu kurallara uyulmazsa sermayenin oturduğu temeller de çöker. Faşist yönetimlerde devletin ekonomik rolünün artması bu yüzden. "Bırakın yapınlar, bırakın geçsinler" in iflasi, faşizmin "keşfedilmesinin" nedenlerinden biri.

Bu düzeni sağlamak her burjuvazinin harcı değil. Şili burjuvazisinin harcı da olmadıkları ortaya çıktı. Pinochet çetesinin yaptığı ilk iş, "Bırakın yapınlar, bırakın geçsinler" efsanesini Amerikan müzelerinden çıkarıp Şili'ye getirmek oldu.

Saat...tim!

Başka türlü yapmak da pek elinde değildi. Şili'yi "Açık artırmayla" uluslararası sermayeye ihaleye çıkarmanın en kolay yolu buydu. Kuzey Amerika emperyalizmi-büyük burjuvazi- büyük toprak sahipliği ittifakı böyle bir politikayı zorunlu kılı-

yordu. Yerli tekelci sermaye de, ne "düzenli" bir ekonominin gerektirdiği kalıpları uygulayabilecek, ne de arzulanı biriktirmeye o kalıplar içinde ulaşabilecek güce sahipti. Pinochet'yi iktisat literatürüne "ultra - liberalizm" kavramını kazandıran "şerefine" ulaştıran da bu.

Halk Birliği döneminde "toplumsal mülkiyet alanı" na sokulan hemen bütün sektörler yeniden özel sermayeye devredildi. Yine de, bankaları devlet elinde tutma a-kıllılığını gösterdi. Bu, banka sermayesinin yoğunluğundan ileri geliyor. Bankacılık sömürge komisyonculuğunun Latin Amerika'ya hediyesi. Fakat devlet elindeki bankaların yönetiminde yeni eski "bankerler" oturuyor. Pinochet'in ikinci iktisatı, Halk Birliği'nin millileştirdiği yabancı bankaların şirketlerine tazminatların fazlasıyla ödemek oldu. Halkın ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını düşürmek için Halk Birliği'nin ayırdığı fonlar kaldırıldı, özel sermayeye kredi olarak dağıtıldı. Tarım fiyat politikasıyla büyük toprak sahiplerine akıl almaz servetler dağıtıldı. Büyük burjuvaziyi kaynak aktarmının ve ülkeyi dünya kapitalizminin rekabet alanına sokmanın diğer bir yolu da, gümrük vergilerinin hemen hemen hiç düzeyine indirilmesiydi. Geçen yılın ortalarında, yabancı şirketlere, kârlarının tümünü ülkelere transfer etme hakkı tanındı. Şili'nin diğer kaynakları da yüz milyonlarca dolarlık silah ve savaş gereçleri satın alınması yoluyla emperyalist ülkelere dağıtıldı. Bunların başında ABD ve Fransa geliyor. Ülke, dış borç

lar yoluyla uluslararası mali sermayeye aballdığına açıldı. Dış borçların % 80'i ABD'den alınıyor.

Sakın nefes almağınlar

Ücretlerin dondurulması, halkın geçim düzeyinin ancak yaşamaya yetecek düzeyde indirilmesi, sermaye birikiminin temel koşulu. Cumta bu konuda pek liberal değil. Sıkı bir ücret politikasıyla, fiyatlar 15 misli artarken, ücret artışlarının bunun ancak üçte biri düzeyinde kalması sağlandı. Bir kilo ekmeğin alabilmesi için bugün bir işçinin beş saat çalışması gerekiyor. Ekmeğin fiyatı 11 Eylül 1973'ten bu yana 55 misli arttı. Sütün, şekerin fiyatı 100 misli; yağın, pirincin fiyatı 70 misli; kahveninki 160 misli; yakıt fiyatları ise 120 misli. .16 yaşından küçüklerin % 33'ü, az beslenmeden dolayı ortaya çıkan hastalıkların pençesinde kıvrılıyor. Cumta'nın izlediği politika, işsizliği büyük ölçüde artırdı. Cumta'ya göre bu, "serbest rekabet" ve "üretimin rasyonelasyonu" için gerekli. Bugün çalışabilir nüfusun % 10'undan çoğu işsiz.

Fren boşalanca

Bu politikanın sonucu olarak ekonominin frenleri hepten boşaldı. Halkın satın alma gücünün azalması, en başta tüketim malları üreten sektörleri derin bir bunalıma itti. Bu sektördeki gerileme en yüksek düzeyde. Dünya Bankasının hesaplarına göre, tüm ekonomide enflasyon hızı, 1974 yılında % 380 oldu. Bu yıl ise daha şimdiden % 60'a ulaştı. Merkez Bankası bir yılda yapması gereken enflasyonun % 70'ini yılın ilk

üç ayı içinde gerçekleştirerek, enflasyon atını iyice kamçıladı. Yerli burjuvazinin bir kesimi, ülke içindeki durumun giderek daha riskli hale gelmesi karşısında sermayelerini ABD gibi emperyalist ülkelere aktarmaya başladılar.

Aballdığına emperyalist sömürüye açılan Şili ekonomisi, kapitalist bunalımın tokatını ilk yiyenlerden biri oldu. Ülkenin başlıca ihracat maddesi olan ve döviz gelirlerinin % 80'ini oluşturan bakırın dış piyasa fiyatı, 1974-1975 yıllarında % 60'a düştü. Petrol fiyatlarının artması, silah satma masrafları ve millileştirilen ABD şirketlerine yüksek tazminat ödenmesi sonucu olarak ülkenin dış ticaret dengesinde büyük bir açık belirdi.

Cumta, can havlıyla, geçen ay Avrupalı efendilerine başvurdu. Şili'ye borç veren başlıca kapitalist ülkeler, namı diğer Paris Klübü, Cumta'nın borç vadelerinin uzatılması ile ilgili talebini gördü. Klüp üyeleri, tek tek bu teklife karşı değildi. Ne var ki, "Paris Klübü" uluslararası demokratik güçlerin "kuşatmasına" uğradı. Finlandiya, İngiltere, İsviçre gibi kimi klüp üyeleri de Cumta'nın istemine karşı cephe aldılar. Cumta eli boş geri döndü.

Yeni strateji

Cumta şimdiki siyacılar- Bogota'da Şili halkıyla dayanışma mitingi

lardan kalma reçete kitaplarında çare arama çabasındadır. Ekonominin dış merkezli bir mekanizmada toplamaya çalışacak. Bunun yolu, devletle büyük tekel arasında daha sıkı bir işbirliği kurmak. Sanayide ve ticarete, küçük boyutlu ve tekel dışındaki kalan sermaye üzerinde sıkı bir denetim kurulması tasarlanıyor. Gelecekte gelecekte, yeni fonlar yaratmak için önce yeni vergiler koyulacak. Devlet harcamaları sonuna dek kısılarak hem kamu hizmetleri bir deri bir kemik bırakılacak. Hükümetin istifası üzerine Pinochet'in atadığı ekonomi bakanlarının olağanüstü yetkilerle donatılmasını anlıyor.

Tüm bunlar, Şili'de faşizmin ekonomik iflasi simi geliyor. Yeni tedbirlerle emperyalizmin sınırlarıyla büyük sermayenin sultasına daha bir süre devam ettirilebilir. Fakat değişikliklerin keşkinleşmesi önlenemez. Burjuvazinin tekel dışındaki kalan kesiminin siyasal bir muhalefet olarak boy göstermesini beklemek hiç de hayal değil. Hristiyan Demokrasinin daha geniş kesimlerinin de anti-faşist cepheye katılmak zorunluluğunduyması da olasılık içinde.

ÇAD:

AFRİKA'DA
SON 12 YILIN
28. DARBESİ

İşgüzarlığın Bedeli

15 yıllık fırtınalı bir başkanklık sonunda FROLINAT'ın değil, kendisini korumakla görevli güvenlik kuvvetlerinin darbesi ile hayatını kaybeden Tombalbaye bir bakıma kendi işgüzarlığının kurbanı oldu. Müslüman isyancılarla başı derde girince Anavatan Fransa'ya sığınan "Gerçek Başkan" gerektiğinde aynı Fransa'nın temsilcilerini sokak ortasında hırpalayacak patavatızlıktan da geri kalmadı. Sık sık raslanan bu çellik tavırları ise Paris nezdinde hoş karşılanmadı. "Üçbuçuk kableyi yönetmekten aciz bir Tombalbaye" artık bir ayak bağı oluyordu.

Noel Odıngar yönetiminde iktidarı ele alan silahlı kuvvetler ilk bildirdilerinde "Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik açmaz, yönetimin yanlış tutumunun bir sonucu" diyorlar. Haksızlık temelleri üzerine kurulan eski rejimi ayrıca silahlı kuvvetleri sil-

rekli olarak aşağılamış olmakla suçuyorlar. Etnik gruplar, dın ve sınıf farklılıkları üstüne uyguladığı "Böl yönet" politikası da eski rejimin suçları arasında.

Yeni yönetim, eskisinin dayandığı siyasal güçleri temsil ediyor. Köklü değişimler beklenmemeli. Akılcı bir yaklaşımınla müslüman azınlığa etnik gruplara uygulanan bölücü politikayı terketmekle, anlamsız baskıları biraz olsun hafifletmekle, kendisini kabul ettirmekte güçlük çekmeyecek. Çünkü, Tombalbaye'ninkinden daha az popülar, daha sevimsiz bir rejim kurabilmeleri gerçekten zor.

Orta Afrika'da, Fransız silahlarının gölgesinde ayakta durabilen bir polis rejimi, askeri bir darbe ile devrildi. Çad'da Silahlı Kuvvetler Başkomutan Vekili General Noel ODİNGAR, François Tombalbaye'i alaşağı etti. Ford Lamy artık yeni efendisinin elinde,

Çad, 1.248.000 kilometre karelik bir çöl ülkesi. Nüfusu 3.8 milyon. Ülkenin gündeyde Hristiyan ve animist Sararlar, kuzeyde ise göçebe ve Müslüman Araplar yaşıyor. Kuzey'in geçim kaynağı hayvancılık. Libya sınırında petrol arama hakkı ise bir Amerikan firmasının elinde. Güneyde pamuk yetiştiriyor. Yıllık ortalama üretim 130 bin ton. Pamuk tekelini elinde tutan Coton-Fran Şirketi'nin üreticiye ödediği fiyat ise 1969-1970 arasında hiç artmamış. Bunun dışında ekonomik etkinlik olarak Amerikan, Fransız, Alman ve son zamanlara kadar, İsrail Şirketlerinin faaliyetleri var. Fransız sömürge İmparatorluğunun bir parçası olan Çad, 1960'ların bağımsızlık fırtınası içinde çemenlikleri kaçırdı. 1946-1956 arasında sömürgeci Fransız yönetimi, yerine geçecek kukla rejimin temellerini de atıyor. Güney-

de Saralar, İlerici Çad Partisi (PPT) Kuzeyde müslüman Araplar da sosyalist Afrika Hareketi (MSA) içinde örgütleniyor. 1952'de bir köy öğretmeni olan François Tombalbaye sendikaların başına getiriliyor.

11 Ağustos 1960'ta, hağimsızlık ilan ediyor. Tüm öteki örgütler kapatılarak İlerici Çad Partisi tek parti rejimini yerleştiriyor. Kurulan yönetimin belirleyici özelliği, "Etnik ve dinsel ayrılıkları körüklemek, yabancı şirketlere hizmet" diye özetlenebilir. Uygulanan yoğun baskılar özellikle müslüman nüfusun tepkisini doğurmakta gecikmiyor. 1965'de Kuzeyde başlayan yerel ayaklanmalar 1966'da Çad Ulusal Kurtuluş Cephesi, FROLINAT'ın kurulmasına varıyor.

FROLINAT küçük birimler halinde direniş gösteren bir örgüt, ama hiç bir zaman rejimi sarsacak boyut-

lar kazanamıyor. Hele Çad'ın 1967'de Sudan'la, 1972'de Libya ile anlaşmalar imzalaması ile Cephe dış desteklerini yitiriyor. Buna karşılık Çad, İsrail'den, Arap dünyasına yönelik bir tavır izlemeye başlıyor. Ne var ki, Tombalbaye FROLINAT'ın üstesinden gelemiyor. 1969 anlaşması uyarınca, Fransa 1968 Eylülünde Çad'la asker gönderiyor. 1969 Martında De Gaulle ikinci müdahalede bulunacaktı. 1974'de Fort Lamy'de ölenen 2000 Fransız askeri, götgeden gözden düşen bir rejimin tek dayanağıdır.

Bu arada Tombalbayeliş bir adım daha atıyor. Sözde bir "Ulusal Birliğe" dönüş ile bir Avrupalı ve Avrupa düşmanlığı, Hristiyan aleyhtarlığı geliştiriliyor. Zaire'nin Mobutu'suna m. Kadafı'ye mi özendigi pek belli olmayan bir "Kültür Devri" mi ile Fransa'nın sempatisini kaybediyor.

KÜLTÜR VE SANATTA YURUYUŞ

SANATIN İŞLEVİ

Gülyüzlü Soljenitsin'e Dair

Sanat, bilim gibi, gerçekliği yansıtır. Sanatın bilimden ayrılan yanı, gerçekliği, sanatçının hayatı bütün yönleriyle özümleyerek yarattığı sanatsal imgelerle yansımasıdır. Sanat, böylece dünyayı tanımamıza yardım ettiği gibi, güçlü bir siyasal ve ahlaki eğitim aracıdır da. Sanatın eğitim aracı niteliğini taşıması, sınıf mücadelesi bakımından çok önemlidir.

Sınıflar, ideolojilerini yaymak, egemen kılmak için sanatın her zaman yararlanogelmışlerdir.

Sanat, öbür üst yapı kurumları gibi üzerinde geliştiği temelce belirlenir; öbür yandan temeli etkiler.

BURJUVA SANATI - DEVRİMCİ SANAT

Burjuva kültürünün doğup geliştiği dönemlerde sanat, burjuvazinin çıkarları doğrultusunda gelişmiş ve bu sınıf, ilerici-devrimci karakterini koruduğu sürece, ilerici bir sanat olarak görünmüştür. Ancak, burjuva düzeni çöküş dönemine girdiğinden beri bu sınıfın hizmetindeki sanat da gerici ve yoz bir sanat olmaya başlamıştır.

Kapitalist düzende, gelişen işçi sınıfı mücadelesiyle bütünleşen devrimci sanat ise, yeni bir kültür ve yeni bir dünya yaratmayı amaçlar. Günümüzün burjuva sanatı, gerici niteliğiyle, proletaryanın burjuvaziye karşı savaşını saptırmak, proletaryanın ideolojisine, değer yargılarına saldırılmak için dolaylı dolaysız çaba göstermektedir. Devrimci sanatçıysa, gerçeği görme ve duymanın yeni biçimlerini aramakta ve yeni bir dünya yaratma savaşını vermektedir. Aksi ileri sürülse bile, burjuvazinin hizmetinde olan sanat nasıl tarafıysa, devrimci sanatçı da taraf tutacaktır. Devrimci sanatçı proletaryanın devrimci ahlakını, siyasal inancını savunacak, bu inançları somutlaştırarak, bunları egemen kılmak için savaşacaktır.

KÜÇÜK BURJUVA SANATI

Devrimci mücadele ile değişmekte olan ekonomik ve toplumsal düzenin çöküş döneminde eski ilişkiler, temelinden sarsılmakta ve yeni ilişkiler doğmaktadır.

Bu değişme sürecinde bazı küçük burjuva sanatçılarınin güçlü yapıtlar ortaya koyması mümkündür. Çünkü gelişme ve değişme yasasına göre küçük burjuva sanatçıların yapıtları ne kadar güçlü olursa olsun dünyayı değiştirmeye yönelmiş ve bilimsel dünya görüşü ile donanmış devrimci sanatçıların yapıtlarına oranla eksik ve olumsuzdur. Küçük burjuva sanatçıları için "Çoğlarına tank oluyolar, tarihsel ve toplumsal bir anı saptıyorlar.." denilmektedir. Küçük burjuva sanatçıların güçlü yapıtlar vermelerini bu şekilde açıklayabiliriz. Ancak, çığır tanıma tavrı, tutarlı ve bilinçli bir tavidir. Küçük burjuva sanatçılarınin olumsuz yanını, -sınıfları gerçeği- bu devrimci tavırdan yaksun olmalarında aramak gerekir.

Devrimci sanatçı da, özellikle devrim öncesinde tarihsel ve toplumsal bir anı saptar, çoğunun tanıklığını yapar. Ancak o devrimci dünya görüşünün ışığında saptadığı zamanın çelişkilerini gösterir; yıkılıp giden ekonomin karşısına yeniyi, ölüme mahkum olan geçmişin karşısına filizlenen aydınlık geleceği koyar.

DEVİRCİ SANATIN KAYNAKLARI

Devrimci sanatçı, ülkesinin ve dünya halklarının yarattığı kültür değerlerini ihmal etmez. O kendi halkının ve dünya

halklarının tarihsel gelişim içinde yarattığını koruyan zengin kültür mirasına sahip çıkacaktır; bu almaz yeni boyutlar ve içerikler kazandıracaktır. Kitleleri dünyanın değişirilmesi kavgasına kazanacak, sanatı yığınlarla sevdirmek için halk kitlelerinin beğenilerini, ahlak anlayışlarını, özelemlerini tanımak, anlamak ve devrimci dünya görüşünün eleştirisi süzgecinden geçirerek onlardan yararlanmak gereklidir.

Sanatçımızın elinin altında, gerek öz gerek biçim yönünden yararlanabileceği zengin bir kültür mirası vardır. Özellikle şiiri, masalı, hikayesi, halısı, kilimi, türküsüyle, halk sanatı yalnız zengin bir kaynak değil, aynı zamanda yığınlarla, bağ kurmanın bir aracıdır.

OLUMSUZ ETKİLER

Bugün kültürümüz iki yönden tehdit altındadır. Birincisi doğrudan doğruya batıdan geliyor. Kapitalizm elindeki son derece gelişmiş araçlarla, kendi kültürünün uyutucu, beyin yıkayıcı sayısız ürünlerini yoğun bir biçimde piyasaya sürmekte yığınların sağlıklı bir kültür kazanmasını engellemeye, kapitalizmin "nimetlerine" hayranlık uyandırmaya çabalamaktadır. Daha gelişmiş izleyiciler ve bir takım sanatçılar için de, öncü sanat diye, bir oyalama ve kaçış sanatı önerilmektedir.

Yine Batı'dan, ama bu kez dalaylı bir yoldan gelen öbür tehdit ise, sosyalist ülkelerin yeni düzene ters düşmüş, yeteneksiz, ve gerici sanatçılarınin ödüllendirilerek, tartışmasız değerler, özgürlük havarileri gibi sunulmasıdır. Bu yazarların bütün kitapları hemen Türkiye'de okurun eline ulaştırılmaktadır. Zaten, yoğun propagandalar sonucu, sosyalist düzene karşı sayılacak her söze inanmaya hazır bir kitle, bu yazarların yazdığı her kitabakutsal bir kitap gibi sarılmaktadır. Söz konusu ülkeler bir hapishane olarak sunulmaktadır. Politikadan ürünü duyulmasına ve yaratılan "çirkin politikacı" imajıyla sanatçımızın, okurumuzun politikadan uzak tutulmasına çalışılmaktadır. Bu çabalar bir ölçüde başarılı da olmaktadır. Bunun yanı sıra, burjuva ölçüleriyle yapılacak bir eleştiriye bile dayanmayacak ürünler, sanatçılarınin ölüme sosyalist edebiyat ürünleri olarak sürülmektedir.

NE YAPMALI?

Politika dışı sanatçılar, yığınlarla bağ kuramadıkları için zengin içerikli ürünler veremez, tükenir, kendi kendilerini aşamaz ve, ürünlerini yığınlarla ulaştırılamazlar.

O halde sanatçılarımız, siyasal mücadeleye katılmalıdır. "Bütün politikacılar çirkindir" imajı kasıtlı olarak yaratılmaktadır. Oysa burjuva politikacısı ile sosyalist politikacı arasında -kapitalizmle sosyalizm arasında olduğu gibi- bir nitelik farkı vardır. Politikacı siyasal iktidarı değiştirmeye çalışırken, sanatçı da örgütün ve yığınların egemen kültürün etkisinden kurtulup sosyalist dünya görüşü ışığında canlı sanatın bir taşıyıcısı olarak görevini yapar. Politikacı ile sanatçının amaçlarınınin özdeşliği onların aynı örgütte çalışmalarını zorunlu kılar.

Sanatçılarımız bu büyük seçme çağında kendi seçimlerini açıkça yapmaları, "her insanın özgürce gelişmesinin, herkesin özgürce gelişmesininin kaçulu" olduğu bir dünya için verilen mücadelede en iyi kullanabildikleri silahlarıyla yerlerini almaları, kapitalizminin aşılamak istediği çürümüş kültüre karşı koymaları gerekir.

Soljenitsin'ın Wccarlığı; son günlerde "Hür Dünya"da yeniden revaç bulmaya başladı. "Üstad" Paris'te bir basın toplantısı düzenledi; arkasından Fransız televizyonu Soljenitsin üzerine bir program yayınladı. Bu olaylar, bize, Soljenitsin'in geçen yıl ortaya çıkan "Siyasal Amentü"sünü hatırlattı. "Üstad"ın Sovyetler Birliği yöneticilerine yönelttiği mektubuna bir göz atalım:

Siyasal Bir Amentü

SSCB'nin Çin'le mutlaka savaşa tutuşacağı kehaneti ile yala çıkan Üstad, Sovyet liderlerine, Marksizmi Çinlilere bırakmayı öğütlemekle kendi kurtuluşu için de, "Bütün kütünlüklerin kaynağı Marksist ideolojiyi" teki zorunlu görmekte. Sovyetler Birliği'ne karşı beslenen kinin kaynaklarından biri, "Barışçı komçu Çan-Kay- Şek duruken" Mao'ya yardım elini uzatmış olması.

Emperyalizme Kuyruk Sallıyor

"Bırakalım Arapları başbaşa islamiyetleriyle, ne halleri varsa görsünler. İlişmeyelim Güney Amerika'ya dışardan herhangi bir destekle ve ya saldırı var mı ki? Afrika kendi yolunu kendi bulsun; dileyelim ki kesintisiz ilerleme yolunu seçmez..." Çünkü, diyor, "Ulu Yazar", "Uygurların çıkması" bugünkü durum. "Görüşmelere ve müterakeye yanaşmayan kapitalizm olmadı ki" diye de Vietnam'ı saldırdan olarak suçluyor.

Gericiğin Gericisi

İktisadi ilerlemenin karşısında "gelenekleri" savunan Soljenitsin'e göre, "Kadın evinden dışarı çıkmamalı", "Kadınların eşitliğini sağlamış almaktan ötürüyoruz ama karşılığında aileli darmanın ettiğini görmemizden geliyoruz."

Bugünkü rejim? İlah olmaz. Ama yerine ne koymalı? Burjuva demokrasisi mi? Ne geçer. "Kitlelere fazla yüz veren seçimler"le başı hoş değil Üstad'ın. "Sendikalar gibi her ölüme gelelen en büyük payı koparma yarışına girmesi" de "Demokratik seçimlerin"de. Hele "Ulusun en nazik günlerinde". "En saygıdeğer demokrasiler bile İçerde bir avuç teoristin üstesinden gelemiyorlar." Koca bir ABD'yi, "Küçük Vietnam ölüme" diye getiren "ulusal duygu zayıflığı" da hep bu demokrasinin kusuru. Watergate tipi rezaleter de cabası.

Peki ne Soljenitsin'in önerisi? "Her türlü devrimin ve silahlı ayaklanmanın düşmanı" olduğunu söylüyor ve ekliyor: "Tükenmez bir sınıf kitle değil, insan sevgisine dayalı olması kaçulu ile" otoriter rejime karşı değilim.

Çarlığa Methiye

Soljenitsin'in gözünde Rusya gerçek benliğini ve büyüklüğünü 17. Yüzyıl öncesi yaşadı. O eski Ortodoks inancının tümüyle yaygın ve saygıdeğer olduğu çağlarda, Deli Petro öncesi. "Kendimizi Novgorod, Moskova Rusya'sı meclislerinin demokratik gelenekleri, eski kazak meclisleri, köy toplulukları içinde mi görmeliyiz? Yoksa, Rusya'nın bin yıl otoriter bir rejim altında yaşadığını ve 20. Yüzyılın başında halkın kendi maddi ve manevi sıhatini tüm olarak korumuş olduğunu düşünerek teselli mi bulmalıyız?"

Burjuvazinin gözünde herşey metadır. Soljenitsin de bu kuralın dışında değil. Burjuvazi elinden geldiğince, gücü yettiğince bütün silahları kullanır, Soljenitsin'i de.

Ama siz, ilerçilik, demokrasii ve hele sosyalizm adına Soljenitsin ticareti yapanlar: Malınız tanyor musunuz?

GORKİ'NİN BİR OYUNU: DÜŞMANLAR

Oyun, taşra Rusya'sında, bir toprak sahibinin malikanesinde ve ortak olduğu fabrikada geçer. Zaman 1905 yazıdır. Ocağ ayında "Kanlı Pazar" diye bilinen ve barışçı bir gösteri olarak başlayıp, kanlı bir katliama dönüşen olaylardan sonra Rusya, bir devrimin eşliğine gelmiştir. Çarlık sarsılmaktadır.

Düşmanlar'da o dönemin olaylarına dolaylı olarak değinilmemesi, Gorki'nin bir oyumun sansürden dönmeye bağlanabilirdi. Ama oyunda seçilene toplumsal ortama 1905 olaylarının bütün karmaşık tavrı ve değişen duyularını görülebiliyor.

Gorki'nin bu oyumu İstanbul'da Dostlar Tiyatrosu'nda oynanıyor. Oyun üstüne söylenecek çok şey yok. Görmek gerek. Yalnız oyunun yılan oyunu adayları arasında olduğu şimdiden söylenebilir.

Meral Onuktav-Jale Altuğ-Yavuz Çetinkaya- Mehmet Akan. Düşmanlar-Maksim GORKİ

DÜNYA DENGESİNDE ÜLKENİN YERİNİ, İŞLEVİNİ SAPTAMAK

aziz nesin

Dünyada kurulmuş bulunan uluslararası den-
genin yapısını, bu dengenin hangi koşullarda
nasıl kurulmuş olduğunu bilmediğimiz ve bunu
göz önünde tutmadıkça, herhangi bir ülkede
sosyalizmi gerçekleştirmenin olanaksızlığını,
hatta sosyalist iktidarı gerçekleştirmek değil,
bir sosyalist eylemin bile başarıyla sonuçla-
namayacağını yakın geçmişin ve günümüzün ol-
guları, denemeleri bize anlatmaktadır.

Önce şu "ulusal bağımsızlık", "ulusların
bağımsızlığı" kavramları üzerinde biraz duru-
lur. Bilindiği üzere, diyalektik gelişim yasa-
sına göre; nesnelere, varlıklara, yaratıklara, kı-
saca doğada ve toplumda varolan her şey birbi-
rine bağlıdır, birbirinden bağımsız hiçbir şey
yoktur. Doğadaki ve toplumdaki bütün varlık-
lar, işlerinde kendi karşıtlarının çatışması ve
karşılıklı etki-tepki düzeniyle bir denge kur-
muşlardır. Karşıtların çatışmasıyla bozulandan
ge, yine bozulmak üzere yeniden kurulur, yine
kurulmak üzere yeniden bozulur. Bu sürekli
oluşum, diyalektik gelişim yasasıdır.

Gerek doğada gerek toplumda, gerek fi-
zikte gerek yaşamda, bağımsız hiçbir şey yok-
ken, olamışken, olamazken, ulusları bağımsız
sanmak elbet bilime aykırı olur. Her ulus
isteristemez, zorunlu olarak, diğer uluslarla
bağımlıdır. Ulusal bağımsızlık, şeylerin, nes-
nelerin, varlıkların bağımsızlığı gibi, ancak
diş görünüştedir ve ancak bir görcelelik içinde
alabilir. En büyük sosyalist ülkelerden güçlü
kapitalist ülkelere dek, bütün ülkeler birbirle-
riyle bağımlıdır. Ulusların birbirlerine bu
zorunlu bağımlılığı da dünyanın o günkü denge-
sini oluşturmaktadır. Her denge gibi bu denge
de kendi karşıtlarını birlikte taşımakta oldu-
ğundan, zaman zaman bozulup yeniden kurul-
maktadır.

Herhangi bir ülkede kapitalist düzenden
sosyalist düzene geçiş, toplumsal yapının de-
ğişmesi (üretim araçlarının toplumsallaştırılma-
ması), yani ekonomik ve siyasal iktidarın işçi si-
nifına geçmesi, yalnız o ülkenin kendisini il-
gilendiren bir küçük sorun değildir. Bir ülkenin
kapitalizmden sosyalizme geçişi, o ülke dün-
yanın neresinde olursa olsun, ne denli küçük
ya da gerikalmış olursa olsun, dünyanın genel
dengesini bozan, değiştiren, yeni bir dengeye
götüren bir genel sorundur. Bu nedenle, hangi
düzende alırlarsa olsunlar, zorunlu olarak bir-
birlerine bağımlı olan bütün ulusları, en başta
da büyük ve güçlü ulusları ilgilendiren bir
dünya sorunudur. Kapitalist düzenden sosyalist
düzene geçişte böyle olduğu gibi, sosyalist dü-
zenden kapitalist düzene geri dönüş denemele-
rinde de - Macaristan ve Çekoslovakya olay-
ları- böyle olmuştur. Yalnız sosyalizme ge-
çişte değil, sosyalist örgütlenmeler ve eylem-
lerde de, sonuçta düzen değişikliği amaçlan-
madığından, daha başlangıçta bile, dünya den-
gesini kurmuş olan ulusların ilgisi, denetimi
vardır. İşte bu yüzden ki, bir ülkede örgüt-
lü ve bilinçli işçi sınıfının bulunması, nicelik-
sel ve niteliksel yetkinliği olduğu, önder kadro-
nun sosyalizmin temel ilkelerini ve yönteminin
iyi bilmesi, toplumsal yapının ve anaçeli-
kinin doğru saptanması bile, dünya dengesinin o
günkü durumu çok iyi saptanmadıkça, bozulup
yeniden kurulma zamanı iyi seçilmemişse o ül-
kede işçi sınıfının iktidara gelmesine yetmedi-
ğini geçmişte bilir ve yaşadığımız denemeler
göstermektedir.

Ülkemizde, sosyalizmin ilke ve yönteminin
aldukça yaygınlıkla öğrenmek (1940-1950),
ülkemizin toplumsal yapısını ve bu yapıdan çı-
kan anaçelişiyi saptamak (1950-1960) evrele-

rini yaşadık. Ama daha sanraları, 1960-1970
arasındaki sosyalist eylem ve örgütlenmelerde,
dünya dengesinin yeterince hesap edildiği hat-
ta gereğince öneminin kavrandığı kanısında
değilim. Oysa bu dengenin -ne denli bilinebi-
lirse- bilinmesi, sosyalizmin uygulanabilmesi
için, bilimsel ilkelerin, toplumsal yapının, a-
naçelişkinin bilinmesi denli önemlidir. Ne-
var ki, dünya dengesinin nasıl oluştuğunun
öğrenilebilmesi için elimizde yayınlar, yete-
rince veriler, açık-seçik bilgiler yoktur. Bu
nedenle, dünya dengesini hesap etmenin bir
sezgi işi olduğu, büyük strateji ustalarının bu
yanlarıyla sanatçı oldukları bile söylenir. Ama

biz işi salt sezgiye bırakamayız. Dünya den-
gesinin kuruluşunu, oluşumunu anlamak için
büsbütün de karanlıkta sayılmayız. Her ne ol-
ursa olsun, yine de her sosyalist eylemin ba-
şarıya ulaşabilmesi için, içte ve dışta eski
deneyimlerden yararlanarak, aldıkları oranda
varolan bilgilere dayanarak, eski algularına ba-
kararak ve özellikle tarihi doğru yorumlayarak,
dünya dengesinde ülkemizin yerini ve işlevini
saptamamız, bunu hiç gözden uzak tutmama-
mız gerekir. Elbet bunda da bütün sosyalistlerin
tek ve kesin sonucu varmaları düşünülemez. Ni-
tekim, toplumsal yapımızın nasıl oluştuğu, ana-
çelişkinin ne olduğu sosyalizme nasıl varıla-
cağı ve uygulanacağı gibi konularda da, doğal
olarak, bütün sosyalistler tek ve kesin düşün-
mede değildirler. Ama bunu düşünmüş olmak,
hesaba katmak önemlidir.

Yaşadığımız çağda, dünya dengesinin bi-
çok kez bazulup yeniden kurulduğunu, bu denge
hesaplarına uygun yada aykırı düşen sosyalist
eylemler ve sosyalizme geçiş denemeleri yap-
ıldığını gördük. Örneğin İspanya İç savaşı,
Yalta Konferansı, İkinci Dünya Savaşı sonrası
Yunanistan'da bir ara iktidara gelmişken son-
radan EAM'in yenilgisi, savaş sonrasında Yu-
goslavya'nın Kominform'dan ayrılışı, Komin-
form'un dağılışı, her ülkenin kendi sosyaliz-
mini kendi kuracağı ilkesi, birlikte birarada
yaşama ilkesi, İzer Azerbaycanı'nda bir yıl
iktidarda kaldıktan sonra halk iktidarının ses-
sizce devrilişi, Sovyetler Birliği'yle Çin Halk
Cumhuriyeti çatışması, Endonezya'daki kor-
kunc sosyalist kıyımı, Küba'daki sosyalizmin
başarısı, Şili'deki uygulama başarısızlığı,
Afrika ülkelerinde kimi başarısız sosyalizm
denemeleri, son olarak Irak'ta Kürt ulusal ey-
leminin bugünkü durumu, bugün İran yada Fi-
lipinler'in durumu, dünya dengesiyle çok ya-
kından ilgilidir; bu dengenin zorunlu sonuç-
larıdır.

Dünya dengesinin bozulup yeniden kurul-
masını yada bozulmamasını gerektiren zamanlar
almıştır; zorlayabilen güçte sosyalist ey-
lemler almışsa isteristemez denge bozulup ye-
niden kurulmuştur. Tersine, dengenin o günkü
koşullarda bozulmaması gerekiyorsa, bozulması
için yeterli koşullar ve ortam hazır değilse, ya
da bir sosyalist eylem dünya dengesini yeniden
kurmak üzere bozabilecek güçte değilse, so-
nuç, sosyalist güçlerin yenilgisi olmuştur.

Türkiye'de, bilimsel temel ilkeleri, sosya-
list yöntemi, toplumsal yapımızı, anaçelişiyi
bilmemizin gerektiği denli, her sosyalist ey-
leme girişirken, dünyanın o günkü denge du-
rumunu, bu denge Türkiye'nin yerini ve işle-
vini bilmemiz, -veriler yeterli olmadıkça gö-
re- hiç olmazsa üstünde düşünüp hesaba katma-
mız gerekir. Çünkü her sosyalist eylemin ba-
şarısı, sonuçta, dengedeki yerin ve işlevin
doğru saptanmış olmasına bağlıdır.

"Yankı'nın Yankısı,,

YANKI, basında önemli bir yere sahip, ağırlığı olan bir
dergi. Zaman zaman üstün bir gazetecilik örneği gösteriyor.
Kıbrıs Komutanı Korgeneral Bedrettin Demirel'i kopak yapan
sayısı ve Korgeneral Demirel'le ilgili kısa haber bunlardan
birisi. Demirel Paşa'nın "düzenli" bir savaş sonrası yarat-
mak için ortayakoyduğu gubar, "iyi niyetinin yetmemesi"
cesaretle ve üstün bir habercilikle okuyucuya duyuruluyor
tabii olanayın anlayacağı türden.

Ancak, Yankı Dergisi bu düzeyini her zaman koruyamı-
yor. Aynı sayıdaki "Türk Solu Ne Var, Ne Yok?" başlıklı
haber-yorum tam bir ciddiyetsizlik örneği. İçindeki haber-
lerin hiçbiri doğru değil. Yazı, bir meyhane sohbetinin bütün
kalıntılarını sergiliyor.

Yankı'nın "Türk Solu" ile ilgili yazısı, artık kabak tadı
vermiş bir fikrının yeni "versiyonu" ile başlıyor. Herkesin
bildiği, fıkraların numaralanarak ve numara söylenerek an-
latıldığı eski fıkra. "Türk Solu" anlatılırken bu fıkra bir sü-
tunun dörtte üçü ayrılış. Üstelik fıkra da değiştirilmiş. As-
lında bir meyhane anlatılan fıkra Yankı'cı yazar, ha-
pishaneyeye uygun bulmuş. En çok gülünen fıkra için de "Anlat-
maktan anlatmaya fark var" demiş. Aslında "Bu yeni idi."

Dergi, büyük bir katkı ile günün koşullarına uyarladığı
fıkralardan sonra Tükiye'de yayımlanan sol dergilerin bir dökü-
münü yapıyor. Bu döküm ile Türkiye'deki salun "döküldü-
ğünü" kanıtlamış oluyor. Bu kanıtla ile de yetinmeyerek de
dikado düzeyini aşmayan "haberlerini" veriyor.

TIP'liler 13 Şubat'ta bir parti kuracaklarmış ama ilgi gör-
medikleri için ertelemişler. Yankı, bu haberi nereden almış?
Eski TIP'lilerin bir bölümü parti kurulmasına karşı imiş.
Eskiden "TIP Bilim Kurulunda yer alan bir daçent" parti kur-
maya karşı imiş. Kim bu ismini bile söylemeyen daçent? TIP'
in Bilim Kurulundan kimler geçmedi. Erdoğan Güçbilmez ve
Doğu Perinçek'e kadar. Bunlardan demec almaya kalksaydı
hem isimlerini söylerdi, hem de daha ilginç tezler.

"Boran'ın Partisi" kurulduktan sonra "teorik" bir dergi
çıkarmış ve adı da "amaç" olacakmış. Üstün bir habercilik.
Yeni partinin kurucuları ne yapmayı düşünmüş olduk-
larını Yankı Dergisi'nden öğrenmiş aldılar. Yankı'nın üstün
istihbaratı, haberciliğinin dışında da işe yarıyor.

Ancak yarar, burada kalmıyor. Soldaki partiler "DİSK"le
gerekli ilişkiyi kuramamaları nedeniyle daha çok gençlik i-
çinde yayılmaya çalışıyorlar"mış. Sağ basın veya Devlet Gü-
venlik Mahkemesi savcıları da böyle düşünüyor olmalı. Fakat
bu düşüncenin de habercilikle ilgisi yok. TİP'in yöneticileri
arasında DİSK'e bağlı sendika başkanı var. Yeni parti-
nin kurucuları arasında kimlerin olacağı da yakında belli
olur.

YANKI, küçümsediği ve bazıları Yankı'dan daha çaksan-
tan ve okunan dergiler kadar almaya bile en az "tarafsızlık"
ölgüsünde Sol'u ciddiye almalı. Türkiye'de sol, hapishane ve
meyhane dedikadularını çaktan açtı. Yankı da böyle bir ge-
lişme göstermek durumunda. En az saygınlığı korumak için.
Saygınlığı korumak için en az ciddiye aldığı başka güç-
ler kadar sola önem vermesi. Tabii sadece habercilik açı-
sından.

Başarılı bir dergi olan Yankı'nın bu uyarıdan yararlanma-
cağını umuyoruz.

"iddiacı" ecevit mi, trt mi?

TRT haber bültenlerine yeni bir hava geldi. Donukluğun-
dan, o tarafsızlığın kuruluşundan kurtuldu. Baksanız Ecevit
durmadan "İddia" ediyor. Yani, o kadar iddaci ki, "Şu
hükümet de artık kuruldu" dese, o da iddia alıyor. "İddiacı"
olan yalnız Ecevit değil; Ahmet Hamdi Çelebi, evine sol-
dirdiğini "iddia etti". Necdet Uğur, cephecilerin Meclis'i
çalışamaz hale getirdiğini "iddia etti".

Ne var ki AP Meclis Grup Başkan Vekillerinden İhami
Ertem bu heyecanlı ortamı yumuşatmak istercesine kuru ko-
nuşuyor. İhami Ertem, "söyledi", "hatırlattı". Diğer cephe
yetkilileri de böyle, adam biraz da "iddia" eder. TRT'nin kim-
seyi sıklamaya, kimsekin demecini heyecansız bir hale getir-
meye hakkı yok.

Ama gene de anlayışlı davranalım. Bu durumun dikkat-
sizlikten dolayı olduğunu kabul edelim. Değil mi ki yerinin
sağlam olduğundan endişe edenler, yaranma telaşında olanlar
dalgin olur, dikkatsiz olur.